

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Právo

**Studijní opora pro kurz Oceňování podniku
v rámci projektu Inovace profesního vzdělávání ve vazbě
na potřeby Jihočeského regionu**

Stanislav Bílek

**2013
České Budějovice**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Obsah

Průvodce studiem předmětu	3
Základní okruhy studia	3
Průběh studia, zakončení, komunikace	4
Kapitola 1: Základní právní terminologie a obecná teorie práva	5
Kapitola 2: Právo ČR a jeho vztah k právu Evropské unie	14
Kapitola 3: Základy občanského práva hmotného, systematika občanského zákoníku a základní pojmy občanského práva hmotného	29
Kapitola 4: Věcná práva podle občanského zákoníku	39
Kapitola 5: Závazkové právo- obecná část podle občanského zákoníku	52
Kapitola 6: Závazkové právo- zvláštní část podle občanského zákoníku	58
Kapitola 7: Obchodní právo- systematika obchodního zákoníku, základní pojmy obchodního práva	70
Kapitola 8: Podnikatel, podnik, podnikání, živnostenské právo	78
Kapitola 9: Firemní právo, hospodářská soutěž a její ochrana	84
Kapitola 10: Obchodní společnosti a družstvo	92
Kapitola 11: Obchodní závazkové právo	103
Kapitola 12: Právní úprava oceňování majetku, metody oceňování majetku	111
Kapitola 13: Právní úprava oceňování podniku	117
Použitá literatura	120

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Průvodce studiem předmětu

Cílem studijní opory Právo je zprostředkovat posluchačovi kurzu základní znalosti práva jako normativního systému, zejména pak podat výklad nejvýznamnějších právních institutů občanského práva hmotného, obchodního práva a práva EU tak, aby účastník uměl tyto právní instituty definovat a aplikovat v praxi. Cílem předmětu je rovněž podání výkladu právní úpravy oceňování majetku v České republice a zejména se zabývat právní úpravou metod oceňování podniku.

Základní okruhy studia

- 1) Základní právní terminologie a obecná teorie práva.
- 2) Právo ČR a jeho vztah k právu Evropské unie.
- 3) Základy občanského práva hmotného, systematika občanského zákoníku a základní pojmy občanského práva hmotného.
- 4) Věcná práva podle občanského zákoníku.
- 5) Závazkové právo- obecná část podle občanského zákoníku.
- 6) Závazkové právo-zvláštní část podle občanského zákoníku.
- 7) Obchodní právo-systematika obchodního zákoníku, základní pojmy obchodního práva.
- 8) Podnikatel, podnik, podnikání, živnostenské právo.
- 9) Firemní právo, hospodářská soutěž a její ochrana.
- 10) Obchodní společnosti a družstvo.
- 11) Obchodní závazkové právo.
- 12) Právní úprava oceňování majetku, metody oceňování majetku.
- 13) Právní úprava oceňování podniku.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Průběh studia, zakončení, komunikace

Průběh studia:

- přednášky,
- cvičení,
- konzultace;
- E-learning.

V případě potřeby necht' se účastník kurzu obrátí přímo na vyučujícího autora, ať již při konzultačních hodinách vyučujícího či písemně e-mailem.

Další informace jsou uvedeny v Informačním systému VŠTE, kde je také uveden způsob komunikace mezi posluchačem kurzu a vyučujícím (autorem). Kromě kontaktní výuky bude využívána zejména komunikace prostřednictvím Internetu. Každý vyučující i posluchač kurzu má zavedenu svoji e-mailovou adresu a další formy komunikace jsou možné i přes Informační systém VŠTE.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 1: Základní právní terminologie a obecná teorie práva

Klíčové pojmy:

právo, objektivní právo, subjektivní právo, právní stát, prameny práva, právní normativní akty, právní norma, působnost právní normy, interpretace práva, právní vztahy, právní skutečnosti, právní úkon, právní události, aplikace práva, právní odpovědnost, právní záruky zákonnosti, právní odvětví, veřejné právo, soukromé právo

Cíle kapitoly:

- pochopení pojmů objektivní a subjektivní právo,
- vymezení základních právně teoretických institutů jako jsou právní stát, prameny práva, právní normativní akty, právní norma, působnost právní normy, interpretace práva, právní vztahy, právní skutečnosti, právní úkon, právní události, aplikace práva, právní odpovědnost, právní záruky zákonnosti,
- znalost struktury- systému práva, zejména pak vymezení jednotlivých právních odvětví s rozlišením na právo veřejné a soukromé.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 7 hodin

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Výklad:

Smyslem této kapitoly je podat přehled jednotlivých základních právně teoretických pojmů, zejména pak těch, které mají odraz v jednotlivých konkrétních právních odvětvích a v právních normách.

Právo vystupuje ve dvojí podobě:

- právo objektivní coby souhrn norem-pravidel chování,
- právo subjektivní coby souhrn možností chovat se způsobem, jak jej norma vymezuje.

Mezi další základní právní pojmy teorie práva náleží dále níže uvedené.

Právní stát jako panství zákona (práva), které zavazuje všechny státní orgány i ostatní právní subjekty.

Tvorba práva

Tvůrcem práva v kontinentálním právním systému jsou stát a jeho orgány. Právní normy jsou přijímány v rámci legislativního procesu, jenž má právními předpisy vymezené fáze.

Prameny práva jako vnější formy práva (právní obyčeje, soudní a správní precedenty, normativní právní akty, normativní smlouvy).

Právní normativní akty

Pramen práva ve formě rozhodnutí, usnesení či opatření státního orgánu, který je nadán legislativní pravomocí.

- ústavní zákony
- zákony a zákonná opatření
- nařízení vlády (generální zmocnění k jejich vydávání dáno Ústavou)
- vyhlášky ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy (zmocnění k jejich vydání v jednotlivých zákonech)
- vyhlášky obcí a krajů v samostatné působnosti

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- nařízení obcí a krajů v přenesené působnosti

Právní síla normativního právního aktu je vyjádřením jeho nadřazenosti či podřazenosti mezi sebou navzájem.

Právní normy

Společenské normy vyjadřující co býti má (je-li x , má býti y), označuje v podstatě žádoucí stav, jehož má být docíleno s tím, že takové pravidlo chování formuluje výlučně normotvůrce a určuje je obecně všem subjektům, jímž být určeno má.

- subjekt
- objekt
- obsah

Právní normy se ideálně skládají z:

- hypotézy;
- dispozice;
- sankce.

Druhy právních norem

- podle normotvorného subjektu: normy vyšší a nižší právní síly
- podle okruhu společenských vztahů, které norma upravuje: normy podle jednotlivých právních odvětví (normy práva soukromého nebo veřejného, např. normy práva rodinného, občanského, obchodního, mezinárodního, trestního, správního, ústavního apod.)
- podle přítomnosti či absence některé z částí normy: perfektní (obsahují sankci), imperfektní (chybí sankce), podmíněné (obsahuje hypotézu), nepodmíněné (chybí hypotéza), nebo kombinace těchto norem
- taxativní a demonstrativní (podle toho, zda je dáno přesné, úplné, konečné vymezení některé skladebné části normy či nikoliv)
- alternativní a jednoznačné (podle toho, zda v hypotéze uváděné podmínky nemusí či musí nastat současně nebo zda je dána volba variant)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- obecné a kazuistické (kazuistické vykazují jistou míru konkrétnosti, tedy upravují detailně daný případ)
- kolizní (uplatňují se v mezinárodním právu soukromém při střetu dvou právních řádů, které by se měly aplikovat na daný právní vztah za využití tzv. rozsahu a navázání)
- teleologické (vyjadřují účel či cíl, jehož má být dosaženo)
- kogentní a dispozitivní (podle toho, zda subjekty práva mohou od normy odchýlit dohodou mezi nimi uzavřenou)
- blanketové (norma odkazuje obecně na jinou normu) a odkazující (odkaz na konkrétní právní normu)
- definiční, deklaratorní, operativní

Působnost právní normy

- časová
- osobní
- místní
- věcná

Interpretace práva

Výklad obsahu právní normy postižením skutečností prostřednictvím něčeho, co o dané situaci vypovídá, směřuje ke zjištění obsahu právní normy. Interpretace práva je povětšinou součástí procesu aplikace práva.

Pro správnou interpretaci je třeba znát:

- osobu oprávněnou podat závazný výklad normy;
- metody správné interpretace;
- možnost využití výkladu extenzivního či zužujícího.

Druhy interpretace

- podle subjektu: 1) autentický, 2) legální, 3) oficiální, 4) výklad orgánu aplikujícího právo, 5) judikatura, 6) doktrinální
- podle metody výkladu: 1) jazykový, 2) logický, 3) systematický, 4) historický

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- doslovný výklad, výklad zužující a výklad rozšiřující

Realizace práva

Transformace práva v konkrétní právní jednání.

Právní vztahy

V rámci realizace práva, předpokladem jsou existence právní normy, individuální charakter vztahu, právní skutečnost a jistá struktura právních vztahů, která je dána těmito prvky:

- subjekt;
- objekt;
- obsah.

Právní skutečnosti

Jde o v hypotéze právní normy předvídané podmínky, za nichž dochází ke vzniku, změně nebo zániku právního vztahu.

Právní úkon

Právní úkon je jednání, s nímž právní norma spojuje právní následek, o který jednající usiloval. Jde o projev vůle navenek, směřující ke vzniku, změně či zániku práv a povinností, které právní předpisy s takovým projevem.

Protiprávní jednání (delikty)

Jednání subjektu v rozporu s dispozicí právní normy s tím, že nastupuje tzv. právní odpovědnost.

Právní události

Jde o právní skutečnosti, s nimiž právní norma spojuje vznik, změnu nebo zánik právního vztahu, ačkoliv vznikly nezávisle na vůli subjektu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Protiprávní stavy

Jde o výsledky nezávislé na vůli subjektu, které jsou v rozporu s dispozicí právní normy, když norma ukládá i pro tento případ sjednat nápravu osobě, která je za daný protiprávní stav odpovědná bez ohledu na zavinění

Subjekt, objekt a obsah právního vztahu

- nositeli práva a povinností jsou fyzické osoby, právnické osoby a stát
- právní subjektivita fyzické osoby spočívá ve způsobilosti být subjektem práv a povinností (v občanském právu vzniká narozením, resp. početím, narodí-li se dítě živé, v ústavním právu dovršením 18 resp. 21 let věku a 15 let v pracovním právu. Zánik nastává smrtí nebo prohlášením za mrtvého) a ve způsobilosti k právnímu jednání (zcela vzniká dovršením 18 let věku resp. 15 let věku v pracovním právu a ve způsobilosti k protiprávnímu jednání (vzniká v trestním právu zcela dovršením 18 let, částečně již dovršením 15 let věku v případě mladistvých). Fyzická osoba může být ve způsobilosti k právním úkonům omezena nebo zbavena rozhodnutím soudu za podmínek uvedených v občanském zákoníku
- objektem právních vztahů jsou věci (ovladatelné hmotné přírodní síly), jež dělíme obvykle na věci movité a nemovité, dále pak výsledky tvůrčí duševní činnosti (vynálezy a jiná práva k nehmotným statkům), hodnoty lidské osobnosti (čest, důstojnost, zdraví) a hmotné objekty, které jsou živými tkáněmi
- obsahem právních vztahů jsou oprávnění (absolutní a relativní) a povinnosti (dare-dát, facere- konat, non facere-nekonat, zdržet se, pati- strpět)

Aplikace práva

Realizace práva v užším slova smyslu orgány aplikujícími právo na konkrétní případ, když výsledkem je vydání **individuálního právního aktu**, který je právně závazný pro jeho adresáty.

Individuální právní akty dělíme takto:

- konstitutivní a deklaratorní;
- vydané z vnějšího podnětu či vydané z vlastní iniciativy rozhodujícího orgánu;

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- akty směřující k realizaci dispozice právní normy nebo k realizaci sankce právní normy.

Aplikační proces-fáze

- zjištění skutkového stavu věci
- nalezení příslušné právní normy na daný skutkový stav věci, proces uvážení
- vydání individuálního právního aktu

Právní odpovědnost

Pod tímto pojmem rozumíme uplatnění nepříznivých následků, které stanoví právní norma, vůči subjektu, který porušil právní povinnost. V podstatě jde o to, že právní norma stanoví tzv. primární povinnost, v důsledku jejíhož porušení vzniká povinnost nová- sekundární (sankční).

Mezi prvky porušení právní povinnosti a nastoupení právní odpovědnosti náleží:

- objekt deliktu (právem chráněný zájem jako například zdraví, život, bezpečnost státu, ústavní zřízení, majetek apod.)
- subjekt deliktu (musí být dána deliktní způsobilost jednatelky osoby)
- objektivní stránka deliktu (protiprávní jednání, škodlivý následek a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a škodlivým následkem- *conditio sine qua non*)
- tam, kde zákon vyžaduje k naplnění odpovědnosti i zavinění

Právní záruky zákonnosti

Zákonnost můžeme definovat jako všeobecnou vázanost právem. Souvisí též s principy ústavnosti, právní rovnosti a principem zabezpečení a ochrany práva institutem právních záruk.

Struktura práva, systém práva

Základní členění objektivního práva lze provést tak, že na počátku této struktury je právní norma (složená obecně z hypotézy, dispozice a sankce), více právních norem může vytvářet

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

právní institut (např. vlastnické právo). Právní instituty, které spolu věcně souvisí a vytváří strukturu navzájem provázaných vztahů stejného druhu, typu a typických metod právní regulace, pak společně dávají vzniknout samostatnému právnímu odvětví.

Právní odvětví

Prvek v systému práva relativně stabilní, v rámci něhož hrají vždy dominantní roli jeden nebo dva právní předpisy. Jsou zaměřeny na nejvýznamnější okruhy vztahů příslušného typu.

Soukromoprávní odvětví:

- občanské právo hmotné a procesní;
- rodinné právo;
- obchodní právo;
- pracovní právo;
- mezinárodní právo soukromé;
- pozemkové právo;
- právo duševního vlastnictví.

Veřejnoprávní odvětví:

- ústavní právo;
- správní právo hmotné a procesní;
- trestní právo;
- mezinárodní právo veřejné;
- finanční právo;
- právo životního prostředí.

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

? **Otázky a úkoly**

- 1) Charakterizujte pojmy právo objektivní a právo subjektivní.
- 2) Podejte výklad pojmu právní odpovědnost a rozeberte jednotlivé strukturální prvky právní odpovědnosti.
- 3) Vysvětlete působnost právní normy a strukturu právní normy.
- 4) Vyjmenujte jednotlivé druhy interpretace práva.

? **Úkoly k zamyšlení a diskuzi**

- 1) Zamyslete se nad vztahem práva a ostatním normativních systémů.
- 2) Zabývejte se jednotlivými instituty rozebranými v této kapitole a pokuste je zasadit do praktických souvislostí tak, jak s těmito instituty pracuje občanský zákoník, zejména se zabývejte neplatností právních úkonů podle občanského zákoníku.

🔑 **Klíč k řešení otázek:**

- 1) až 4) viz výklad

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 2: Právo ČR a jeho vztah k právu Evropské unie

Klíčové pojmy:

Ústava, právo Evropské unie, primární právo, sekundární právo, nadstátnost, orgány Evropské unie, jednotný vnitřní trh, společné politiky, pravomoc Evropské unie, žaloby podle práva EU, prejudiciální otázka

Cíle kapitoly:

- Vymezení vztahu práva Evropské unie k právu České republiky,
- Definovat primární a sekundární právo Evropské unie,
- Vymežit pravomoci Evropské unie a zabývat se její právní povahou,
- Vymežit základní společné politiky Evropské unie,
- Zabývat se žalobami v právu Evropské unie,
- Vymežit působnost a pravomoc jednotlivých orgánů Evropské unie.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 5 hodin

Výklad:

Smyslem této kapitoly je vymežit vztah práva Evropské unie k právu České republiky, zabývat se pravomocemi Evropské unie a jejich orgánů, vymežit principy, na kterých je

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Evropská unie a její právní řád postaven, zabývat se žalobami uplatňovanými v rámci právního řádu Evropské unie, vymezit tzv. společné politiky Evropské unie a podat jejich stručný výklad.

Základem **vztahu práva ČR k evropskému právu** (právu Evropské unie označované též dále „EU“) jsou články 10, 10a a 10b Ústavy ČR

Právo EU je postaveno na principu přenesení pravomocí státu na mezinárodní organizaci- na orgány Evropské unie s tím, že právní předpisy vydané orgány EU jsou závazné pro stát i v případě, že s takovým předpisem nevyslovil souhlas, jednal-li orgán EU v souladu s pravomocemi EU udělené členskými státy resp. pravomocemi na něj přenesenými.

Pravomoci Evropské unie

- Základní dělení pravomocí na výslovné pravomoci svěřené členskými státy, dále pravomoci implicitní (v oblasti, kde je nutný výkon pravomocí EU za účelem dosažení cílů vymezených zřizovacími smlouvami nad rozsah pravomocí výslovných), pravomoci subsidiární (doplňující výslovné pravomoci na základě jednomyslnosti Rady tam, kde chybí výslovná pravomoc a je to nutné k naplnění cílů Unie v rámci společné politiky), pravomoci dále dělíme na výlučné (např. celní unie, pravidla hospodářské soutěže, měnová unie), sdílené pravomoci, kde státy vykonávají pravomoci v rozsahu, v jakém ji nevykonává Unie a započne-li Unie vykonávat, pak se stát musí těchto pravomocí zdržet (vnitřní trh, sociální politika, zemědělství a rybolov, životní prostředí, ochrana spotřebitele, doprava, energetika apod.), dále pravomoci konkurující, paralelní, koordinační (ochrana lidského zdraví, průmysl, kultura, civilní ochrana apod.)
- Princip subsidiarity v právu EU (v rámci nevýlučných pravomocí Unie zasahuje jen tam a v takovém rozsahu, pokud nemůže cílů Unie naplnit uspokojivě právo vnitrostátní a lépe by bylo dosáhnout cílů Unie unijní právní úpravou) a princip proporcionality (uplatňuje se i v rámci výlučné pravomoci Unie, kdy se stanoví, že Unie nepřekročí rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů Unie)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Posílená spolupráce (dvoukolejná integrace, kdy některé členské státy postupují rychleji a přísněji v otázkách integrace společných politik (tzv. flexibilita)- např. užší spolupráce zemí Beneluxu, Schengenský prostor, evropský měnový systém. Naproti tomu užší flexibilita-nejsou dotčeny nezúčastněné státy, mohou se ale připojit, nesmí se dotknout unijního práva dosud platného, vyžaduje se použití orgánů unie a je možno pouze v nevýlučné pravomoci Unie. Podmínkou je též respekt k cílům a zájmům Unie. O posílené spolupráci rozhoduje Rada jednomyslně na návrh Komise

Organizační struktura Evropské unie

- Evropská komise- výkonný, iniciativní a kontrolní orgán, nezávislý na státech, členové hájí zájmy unie, zákonodárná iniciativa, předkládání norem ke schválení, kontrola dodržování práva unie státy i jednotlivci, vydává prováděcí předpisy (zmocnění Radou), zastupuje Unii v mezinárodních vztazích.
- Rada Evropské unie- zastoupení členských států, reprezentace zájmů států, zastoupení na ministerské úrovni, zasedání jednou týdně, předsednictví se mění každých šest měsíců. Rozhodovací pravomoc- zákonodárná a rozpočtová, formou aktů sekundárního práva. Hlasování v radě kvalifikovanou většinou nebo
- COPERER (Výbor stálých zástupců)- zajišťování přípravy jednání Rady
- Evropský parlament- zákonodárná pravomoc (účast na legislativním procesu, usnášení většinou odevzdaných hlasů), konzultativní pravomoci, účast na projednání rozpočtu unie, vyslovení nedůvěry Komisi, interpelace členů Komise
- Evropská rada-evropský summit, vrcholná konference, politická rozhodování většího významu, zastoupení předsedy vlád, v minulosti např. rozhodovala o přímé volbě poslanců, měnovém systému, projektu EU, rozšiřování počtu členů, předsedá jí tzv. prezident EU. Rozhoduje jednomyslně.
- Soudní dvůr EU (Soudní dvůr EU, Tribunál, Soud pro veřejnou službu),

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Evropská centrální banka- s centrálními bankami tvoří Evropský systém centrálních bank, určování a realizace měnové politiky, vydává nařízení a rozhodnutí, vydávání bankovek Euro
- Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů
- Evropská investiční banka

Právní systém EU

- Autonomní právní systém odlišný od mezinárodního a vnitrostátního práva
- Právo primární vytvořené členskými státy, právo sekundární (vytvořené orgány EU, mezinárodní smlouvy, obecné zásady, judikatura Soudního dvora
- Sekundární právo- nařízení (závazný akt normativní povahy na úrovni Unie i členských států, zavazuje přímo státy i jednotlivce), směrnice (nemá obecnou závaznost, adresátem je stát, předepisuje výsledek, kterého má být dosaženo, forma a metoda docílení je věcí členského státu, rozhodnutí (individuální závazný akt pro adresáta rozhodnutí, rozhodnutí Komise), doporučení a stanoviska
- Doktrína omezených svěřených pravomocí a proti tomu stojící doktrína implikovaných pravomocí Unie zakládající oprávnění k přijetí normy, které je nutné k dosažení cílů Unie v rámci politik EU a smlouva neposkytuje výslovné pravomoci, nutnost respektovat proporcionalitu opatření
- Řádný legislativní proces a tzv. zvláštní legislativní postup
- Mezinárodní smlouvy uzavírané EU- svěřená nebo implikovaná pravomoc aktem práva primárního či sekundárního, iniciativa náleží Komisi nebo Vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, smlouvy sjednává Rada a schvaluje kvalifikovanou většinou nebo jednomyslně
- Zásady unijního práva- obecné právní zásady, dále zásady dotýkající se práv jednotlivců (ochrana lidských práv, právní jistota, zákaz diskriminace, procesní práva),

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

systemové zásady (svěřené pravomoci, subsidiarita, proporcionalita, přednost unijního práva, přímý účinek práva EU, odpovědnost států za porušení unijního práva)

- Zásada přímého aplikačního účinku normy EU- přiznání práv a povinností jednotlivcům bez prostřednictví jiné právní normy,

Platí zásada aplikační přednosti unijního práva.

Soudní systém EU

- Řešení sporů zejména mezi Unií, státy, funkce ústavního soudu, zajištění jednotného výkladu
- Soudní dvůr EU, Tribunál, Soud pro veřejnou službu
- Soudní dvůr EU- 27 soudců jmenováni členskými státy, předseda, generální advokáti

Žaloby k Soudnímu dvoru EU

- Žaloba na porušení práva
- Žaloba na neplatnost aktu orgánu Unie-
- Žaloba na přezkoumání sankcí uložené Komisí jednotlivcům
- Žaloba na nečinnost orgánu EU
- Žaloba na náhradu škody proti Unii-
- Žaloby z práv duševního vlastnictví proti rozhodnutí Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu,
- Žaloby na smluvní odpovědnost EU podle rozhodčí doložky
- Žaloba na legalitu aktu EU podaná členským státem,
- Zaměstnanecké spory

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Žaloby o sporech týkajících se EÚB a Evropské investiční banky
- Řízení o předběžné otázce
- Žaloba na neaplikovatelnost nařízení
- Tribunál rozhoduje o žalobách jednotlivce, je možný opravný prostředek, rozhoduje o odvolání proti Soudu pro veřejnou službu

Vynucování unijního práva

- Kontrolní funkce Komise-nejčastěji z důvodu neimplementace směrnice či porušení notifikační povinnosti, netýká se rozsudků vnitrostátních soudů ve věci samé, stížnosti jednotlivců nebo států, vlastní pátrací činnost Komise
- Fáze správního řízení
- Fáze soudního řízení
- Fáze postihu státu Komisí
- Zvláštní rozhodování Radou na návrh Komise o porušení povinnosti státu ve formě nadměrného schodku veřejných financí
- Porušení práva Unie jednotlivcem- rozhodují vnitrostátní soudy

Řízení o předběžné otázce (prejudiciální otázka)

- Prejudiciální řízení- výklad Smluv a sekundárního práva, výklad aktů orgánů unie, je-li taková otázka vnesena před soudním orgánem členského státu, tento soudní orgán může požádat soudní dvůr o vydání rozhodnutí o této otázce, má-li za to, že je to nezbytné pro vydání rozsudku, nebo tuto otázku vznést musí v neukončeném řízení, v němž rozhodnutí již nelze napadnout opravným prostředkem, závaznost rozhodnutí soudního dvoru pro národní soud, nelze však předepsat aplikaci konkrétní normy Unie
- Předmětem je výklad Smlouvy EU nebo sekundárního práva, a dále otázka platnosti aktu orgánu Unie

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Činnosti Unie (společné politiky Unie)

Jednotný vnitřní trh

- Základní svobody (volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu) a zemědělská a dopravní politika
- Celní unie (odbourání cel a kvantitativních omezení pohybu zboží a jednotný celní tarif) versus zóna volného obchodu
- Fáze společného trhu- jednotný vnitřní trh, dále měnová unie a politická unie
- Likvidace restrikcí v podobě nevyhovění technickým, veterinárním a podobným normám, rozšíření pohybu osob na všechny kategorie, zrušení kontrol na společných vnitřních hranicích
- Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti- národní asimilační režim

Volný pohyb zboží

- Zákaz cel na dovozy, vývozy a provozy a jiné podobné dávky s obdobným účinkem, přijetí jednotného celního tarifu, zrušení kvantitativních omezení dovozu a vývozu, zákaz daňové diskriminace, uzpůsobení státních monopolů obchodní povahy, regulace státních podpor
- Zákaz uvalení cla na zboží v souvislosti s dovozem, vývozem, obecně tedy v souvislosti s přechodem státní hranice, jakákoliv obdobná dávka je rovněž zakázána, která není součástí všeobecného systému vnitřních dávek bez ohledu na původ zboží, např. neslouží-li k prospěchu domácí produkce, jde o bezvýjimečný zákaz
- Zrušení kvantitativních omezení nebo opatření s rovnocenným účinkem, kvóty na určitá období nebo do určitého množství zboží, zákazy atestů vydávaných orgány státu dovozu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Možnost odůvodněných výjimek v překážkách pohybu zboží v souvislosti s nesouladem právních předpisů různých států, nutných pro fiskální dozor, ochranu zdraví obyvatelstva, poctivosti obchodních transakcí a ochrany spotřebitele
- Princip proporcionality

Volný pohyb osob

- Změna místa pobytu za účelem výdělečné činnosti, právo usadit se a pracovat, jakož i podnikat
- Občanství EU, omezení pohybu (veřejný pořádek, veřejná bezpečnost, zdraví obyvatelstva), osoby nesmí být přítěží pro sociální systém země (sociální a zdravotní pojištění nebo dostatek finančních prostředků), právo volit v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu, petiční právo k Evropskému parlamentu, právo na ochranu diplomatickými a konzulárními úřady
- Právo krátkodobého pobytu do tří měsíců bez omezení
- Nad tři měsíce je vázáno na zaměstnání nebo samostatně výdělečnou činnost, nebo dostatek finančních prostředků a účast na zdravotním pojištění nebo na zapsání na akreditované škole a účast na zdravotním pojištění, uplatňují se též práva rodinných příslušníků, možnost státu stanovit povinnou registraci osob
- Nepřetržitý pobyt v délce pěti let automaticky znamená trvalý pobyt- stát vydává osvědčení
- Právo zaměstnanců nabízet své zaměstnání a přijímat nabídky,
- Právo vykonávat nezávislou činnost (svoboda usazování), právo podnikat, přemístit sídlo, vykonávat podnikatelskou činnost, svobodná povolání, zakládat podniky, zakládat pobočky s právní subjektivitou

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Volný pohyb služeb

- Služby- úkony poskytované podle smlouvy za úplat, pokud nejde o volný pohyb osob, zboží nebo kapitálu, průmyslový, obchodní nebo řemeslný charakter, výkon svobodných povolání, finanční služby (bankovníctví, pojišťovnictví, služby dopravní)
- Právo přemístiti se do jiného státu za účelem poskytnutí služby, možnost státu uplatňovat kvalifikační kritéria a speciální profesní pravidla
- Podmínky činnosti se řídí právem státu, v němž je služba poskytována, jsou tak zachovány bariéry dané právem státu výkonu činnosti

Volný pohyb kapitálu

- Zákaz omezení přechodu hodnot, nejde-li o zboží nebo služby, hodnota má formu peněz, cenných papírů nebo práv k majetku (půda)
- Volný pohyb plateb a investičního kapitálu, vklady na účtech

Harmonizace vnitrostátního zákonodárství členských států

- Opatření Rady a Parlamentu
- Možnost ponechat si vlastní vnitrostátní předpisy ze závažných důvodů (ochrana životního prostředí, pracovní prostředí), oznamovací povinnost Komisi
- Možnost tak učinit dodatečně po vydání harmonizační směrnice a po jejím zavedení s ohledem na nové vědecké poznatky v ochraně životního prostředí nebo pracovního prostředí

Prostor svobody, bezpečnosti a práva

- Volnost pohybu a usazování osob- Schengenské dohody, zrušení kontroly přepravních dokladů, namátkové kontroly ve vnitrozemí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Úmluva k provedení Schengenské smlouvy- zpřísnění kontrol na vnějších hranicích, harmonizace správních předpisů s tím souvisejících, opatření ke kontrole zboží, podchyzení nebezpečného zboží, efektivní spolupráce policejních složek, otázka přistěhovalců, azylu a justiční spolupráce, Schengenský informační systém, EUROPOL, přeshraniční sledování a pronásledování pachatelů
- Úprava daně z přidané hodnoty resp. její zavedení, daňová prohlášení podává jak odesílatel (daň je mu pak refundována), tak příjemce zboží, který daň platí ve svém státě
- Vízová politika EU- sjednocení víz udělovaných členskými státy, povinnost dopravců sdělovat údaje o cestujících
- Justiční spolupráce v trestních věcech- uznávání soudních rozhodnutí, policejní spolupráce, pravidla pro uznávání důkazů v trestním řízení, sjednocení některých skutkových podstat závažných trestných činů

Evropské soukromé právo

- Pojišťovací smlouvy, ochrana spotřebitele, hospodářská soutěž, právo obchodních společností, duševní vlastnictví, pracovní právo a právo sociálního zabezpečení
- Úprava kolizního práva (Řím I a Řím II)
- Vzájemné uznávání rozhodnutí v civilních věcech, úprava pravomoci soudů v řízeních s mezinárodním prvkem, doručování soudních písemností, úpadkové řízení, evropský exekuční titul pro nesporné nároky, evropský platební rozkaz, spolupráce ve věcech vyživovací povinnosti, evropské řízení o drobných nárocích

Ochrana hospodářské soutěže

- Antitrustové právo, zákaz kartelových dohod mezi podniky, zákaz zneužívání dominantního postavení, kontrola fúzí podniků

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Zákaz opatření pro podniky a jejich sdružení, které by se mohly dotknout obchodu mezi státy EU a jejichž cílem je omezení, vyloučení nebo narušení hospodářské soutěže v rámci společného trhu
- Zákaz určování cen nebo jiných obchodních podmínek, omezování, regulace výroby, odbytu, rozdělování trhů nebo zdrojů zásobování, uplatňování nerovných podmínek vůči obchodním partnerům, zákaz vázaných obchodů. Může jít o formu dohody, rozhodnutí sdružení nebo o společný postup
- Neplatnost takových opatření je ex lege a absolutní,
- Výjimky ze zákazu takových kartelových dohod, blokové výjimky
- Zákaz zneužívání dominantního postavení (hospodářská síla umožňující zabránění konkurence na rozhodném
- Kontrolní pravomoc Komise
- Soudní přezkum u Tribunálu
- Kontrola slučování, ovládání podniků, notifikační povinnost podniku Komisi před uskutečněním fúze

Daňová politika

- Daňová neutralita zaručena zdaněním nepřímými daněmi (DPH a spotřební daně-akcízy) ve státu dovozu, daňové prohlášení činí i odesílatel (dodavatel) ve státu vývozu, tato je mu refundována
- Zavedení daně z přidané hodnoty, kdy je předmětem daně hodnota zboží nebo služby v každém stadiu výroby, avšak vždy dochází k odečtu daně na vstupu a její refundaci
- Harmonizace nepřímých daní (předmět daně, okruh plátců, výjimky ze zdanění-jednotný základ pro vyměňování DPH), snaha o sblížení sazeb DPH obecnou sazbou minimálně 15%, s možností zachovat dvě a více sazeb (snížená sazba na některé služby se sociálním dopadem)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Přímé daně- harmonizace zdaňování kapitálových výnosů vyplývajících z fúzí podniků a v oblasti spolupráce daňových úřadů v boji proti daňovým únikům

Ochrana duševního vlastnictví

- Směrnice stran ochrany počítačových programů, právní ochrany databází, aspektů autorského práva souvisejícího s informační společností, práva pronájmu a půjčování
- Směrnice stran unijní ochranné známky, právní ochraně vzorů, typografií polovodičových výrobků
- Ochranná známka EU- účinek a ochrana ve všech členských zemích
- Rozhoduje o zápisu Úřad pro harmonizaci vnitřního trhu na základě přihlášky, přihláška je posuzována i úřady jednotlivých států
- Rejstřík známek Unie
- Unijní zápis průmyslového vzoru
- Povolení paralelních dovozů
- Oddělení existence práva z duševního vlastnictví a výkonu tohoto práva, které se vyčerpává prvním oprávněným uvedením na trh majitelem nebo s jeho souhlasem
- Nařízení o ochraně zeměpisných označení (určité stádium výroby či zpracování se děje v této oblasti, úzký vztah k určité oblasti, olomoucké tvarůžky) a označení původu pro zemědělské výrobky a potraviny (uznané know-how vázané k určité oblasti-žatecký chmel, český kmín)
- Zaručená tradiční specialita

Společná obchodní politika

- Společná obchodní politika náleží do výlučné pravomoci Unie, společná pravidla pro dovoz z třetích zemí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Členství v WTO
- Nástroje obchodní politiky- cla, celní tarify, jednotný celní tarif, celní kodex
- EHP, dohody o přidružení, vztahy k rozvojovým zemím

Společná zahraniční a bezpečnostní politika

- Jednomyslnost rozhodování Rady
- Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku
- Členský stát zaujímá postoje Unie

Pracovní právo a sociální zabezpečení

- Směrnice- rovná mzda, zákaz diskriminace, rovný přístup k zaměstnání, otázky zaměstnaneckého pojištění a důchodového pojištění, pracovní podmínky žen, řešení nadbytečnosti, ochrana samostatných obchodních zástupců, ochrana při změně zaměstnání (přechody práv a povinností), ochrana zaměstnanců při insolvenční zánělosti zaměstnavatele,
- Sociální zabezpečení- zákaz diskriminace podle pohlaví, vyplácení dávek bez ohledu na bydliště, nemožnost vyplácení více dávek z téhož titulu, sčítání rozhodných dob pro vznik a trvání nároků a výši dávek dosažených v jednotlivých členských státech, zákaz diskriminace podle státní příslušnosti, zásada jediného státu- podrobení se právu jednoho státu v jednom okamžiku

Ochrana spotřebitele

- Kodifikováno Maastrichtskou smlouvou, harmonizace opatření na ochranu zdraví a bezpečnosti spotřebitele
- Ochrana hospodářských zájmů spotřebitele, podpora informovanosti a výchovy spotřebitele

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Harmonizační směrnice, odpovědnost za výrobek (vady výrobku a škody tím vzniklé), odpovědnost výrobce- finální výrobce, zpracovatel suroviny, osoba používající ochrannou známku na výrobku, dovozce do EU, společná odpovědnost
- Odpovědnost za bezpečnost výrobku, informační povinnost vůči spotřebitelům, pokud jde o rizika spojená s použitím výrobku
- Kontrola shody s pravidly bezpečnosti u zboží dováženého z třetích zemí
- Ochrana ekonomických zájmů spotřebitele- informační povinnosti před uzavřením spotřebitelské smlouvy, úprava podomního prodeje, prodeje zboží prostředky umožňující dálkový přístup, prázdninové turistické zájezdy, zakázané klauzule ve smlouvách, klamavé praktiky, úprava spotřebitelského úvěru

Studijní materiály:

Základní literatura:

GERLOCH, A. *Ústavní systém České republiky*, Praha:Prospektrum,1994, ISBN 80-85431-85-8

TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*, 6. Přepřacované a aktualizované vydání, Praha: Leges, 2010, ISBN 80-87212-60-8

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

? Otázky a úkoly

- 1) Definujte pojmy primární a sekundární právo.
- 2) Na jakých právních zásadách je postaven právní řád Evropské unie.
- 3) Vyjmenujte druhy pravomocí EU.
- 4) Podejte přehled orgánů Evropské unie.
- 5) Definujte pojmy jednotný vnitřní trh, volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu.
- 6) Vyjmenujte druhy žalob, které projednávají soudní orgány EU.
- 7) Podejte výklad právního rámce ochrany duševního vlastnictví v rámci práva EU.

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad rozdíly vztahu českého právního řádu k mezinárodnímu právu a ve vztahu k právu EU .
- 2) Pokuste se vymezit rozdíly v definicích pojmů služba, zboží a kapitál a pokuste se odlišit rozdílnou právní úpravu jejich volného pohybu podle práva EU.

🔑 Klíč k řešení otázek:

1) až 7) viz výklad

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 3: Základy občanského práva hmotného, systematika občanského zákoníku a základní pojmy občanského práva hmotného

Klíčové pojmy:

Občanský zákoník, občanské právo, občanskoprávní vztahy, účastníci občanskoprávních vztahů, fyzické osoby, právnické osoby, zastoupení, právní úkony, smlouvy, promlčení, věci

Cíle kapitoly:

- Vymezení působnosti občanského zákoníku a jeho systematiky,
- Vymezení obsahu občanskoprávních vztahů,
- Podání výkladu obecných ustanovení občanského zákoníku,
- Vymezení vztahu občanského zákoníku k některým dalším právním předpisům.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 6 hodin

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Výklad:

Smyslem této kapitoly je vymezit předmět občanského práva hmotného, seznámit se se systematikou občanského zákoníku jako základního a rámcového právního předpisu tohoto právního odvětví. Kapitola dále podává výklad obecných ustanovení občanského zákoníku.

Právní rámec

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 102/1995 Sb., kterým se upravují některé otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 258/1995 Sb., kterým se provádí občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Občanské právo hmotné

Jde o právní odvětví soukromého práva, jehož předmětem je úprava majetkových vztahů osob, vztahů vyplývajících z práva na ochranu osob, pokud tyto vztahy neupravují jiné zákony.

Občanský zákoník je zastřešující právní normou, obecným právním předpisem, na který odkazují ostatní právní předpisy soukromého práva, pokud neupravují věci jinak a odlišně.

Systematika občanského zákoníku

Zákon sestává z devíti částí (část třetí až pátá však byly zrušeny):

- Část první (obecná ustanovení), upravující základní zásady, na kterých je občanský zákoník postaven, definuje občanskoprávní vztahy, jejich účastníky (fyzické osoby, právnické osoby a stát), upravuje zastoupení účastníků v právních vztazích, definuje právní úkony a jejich náležitosti, následky jejich neplatnosti, zabývá se procesem uzavírání smlouvy, upravuje institut spotřebitelských smluv, promlčení a vymezuje některé zásadní pojmy občanského práva (věci, práva, osoby blízké apod.)
- Část druhá (věcná práva), upravující práva k věcem (práva k vlastní věci a k cizí věci) jako jsou instituty držby, vlastnického práva (včetně podílového spoluvlastnictví a společného jmění manželů), zástavního práva, zadržovacího práva, práv z věcných břemen
- Část šestá (odpovědnost za škodu a za bezdůvodné obohacení), upravující občanskoprávní vztahy vznikající z jiných právních důvodů než jsou právní úkony, zejména pak předcházení hrozícím škodám, obecnou odpovědnost za škodu, případy zvláštní odpovědnosti za škodu a institut bezdůvodného obohacení
- Část sedmá (dědění), upravující nabývání majetku pro případ smrti fyzické osoby, dědění ze zákona a dědění ze závěti, správu dědictví, potvrzování dědictví soudem a vypořádání dědiců, a dále ochranu oprávněného dědice

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Část osmá (závazkové právo), upravující majetkové vztahy vznikající mezi osobami (relativní subjektivní práva), definuje druhy závazků a dále se zabývá zejména závazky ze smluv a závazky s tím související, společnými závazky a právy, změnami v obsahu závazků, zajištěním závazků a jejich zánikem, vymezuje základní smluvní typy, jako jsou kupní smlouva, darovací smlouva, smlouva o dílo, nájemní smlouva, příkazní smlouva, smlouva o půjčce, smlouva o výpůjčce, smlouva o přepravě, smlouva o ubytování, smlouva o sdružení atd.
- Část devátá (závěrečná, přechodná a zrušovací ustanovení)

Obecná ustanovení občanského zákoníku

- Účastníků občanskoprávních vztahů (včetně ochrany osobnosti)
- Zastoupení (zákonné zastoupení a na základě plné moci)
- Právní úkony, jejich náležitosti, smlouvy a jejich uzavírání
- Promlčení
- Vymezení některých pojmů (domácnost, osoby blízké, věci a práva, příslušenství a součást věci a práva, počítání času)

Účastníci občanskoprávních vztahů

Fyzické osoby

- Způsobilost mít práva a povinnosti vzniká narozením, resp. početím, narodí-li se dítě živé
- Způsobilost zaniká smrtí nebo prohlášením za mrtvého na základě rozhodnutí soudu
- Způsobilost k právním úkonům vzniká v plném rozsahu zletilostí, dříve pak uzavřením manželství, ne však dříve než v 16 letech (a to na základě rozhodnutí soudu, povolujícím uzavření manželství nezletilé osobě)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Zletilost nastává dovršením 18 let věku, před dovršením tohoto věku je způsobilost k právním úkonům dána v rozsahu úkonů, k nimž má osoba přiměřené rozumovou a volní vyspělost
- Zákon upravuje institut omezení způsobilosti k právním úkonům a zbavení způsobilosti k právním úkonům.
- Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti
- Občanský zákoník poskytuje výslovnou ochranu projevům osobní povahy-písemnostem a obrazovým a zvukově obrazovým záznamům osoby včetně úpravy tzv. zákonných licencí, kdy tyto projevy osobní povahy lze použít bez svolení osoby, jíž se týkají.

Právnícké osoby

- Sdružení fyzických a právníckých osob, účelová sdružení majetku (nadace), jednotky územní samosprávy, jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon
- Právnícké osoby mají způsobilost k právním úkonům
- Vzniku předchází zřízení ve formě písemné smlouvy, nestanoví-li zvláštní zákon jinak
- Právnícká osoba vzniká dnem zápisu do obchodního nebo jiného rejstříku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak
- Právnícká osoba musí mít svůj název, určený již při jejím zřízení, a sídlo
- Právní úkony za právníckou osobu činí statutární orgány
- Zániku právnícké osoby (výmazu z veřejného rejstříku) předchází zrušení dohodou, uplynutím doby nebo splněním účelu, pro který byla právnícká osoba zřízena
- Před zánikem právnícké osoby musí být provedena likvidace, pokud její jmění nenabývá právní nástupce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Stát

- Stát má postavení právnické osoby, pokud v občanskoprávních vztazích vystupuje jako jejich účastník

Zastoupení

Zástupce je osoba oprávněná jednat za jiného jeho jménem s tím, že práva a povinnosti vznikají ze zastoupení přímo zastoupenému. Zastoupení vzniká ze zákona nebo rozhodnutím státního orgánu (soudu, správního orgánu), anebo na základě dohody o plné moci.

Zákonné zastoupení

- Zákonní zástupci jednají za osoby, které nejsou způsobilé k právním úkonům, v případě nezletilého jde o osoby stanovené zákonem o rodině
- Opatrovník je zákonným zástupcem osoby zbavené či omezené ve způsobilosti k právním úkonům
- Krom správy běžných záležitostí je třeba, aby s nakládáním s majetkem zastoupeného vyslovil souhlas soud

Zastoupení na základě plné moci

- Zástupcem může být fyzická i právnická osoba, zmocnitel uděluje plnou moc zástupci, lze udělit plnou moc též více zástupcům společně
- Ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému
- Občanský zákoník dále upravuje problematiku překročení plné
- Plná moc zaniká provedením úkonu, na který byla omezena, odvoláním plné moci zmocnitelem, vypovězením plné moci zmocněncem, smrtí zmocněnce a smrtí zmocnitele

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Právní úkony

Právní úkon definuje občanský zákoník jako projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují. Právní úkon bývá učiněn jednáním nebo opomenutím, může být vyjádřen výslovně nebo jiným způsobem, který nevzbuzuje pochybnosti o projevu vůle účastníka

Náležitosti právního úkonu:

- Svoboda, vážnost, určitost a srozumitelnost
- Faktická možnost plnění
- Způsobilost jednajících osoby k právním úkonům a jednání nikoliv v duševní poruše, která činí osobu k tomuto právnímu úkonu neschopnou
- Soulad se zákonem, neobcházení zákona, soulad s dobrými mravy
- Forma
- Prostost omylu
- Jednání nikoliv v tísní a za nápadně nevýhodných podmínek

Sankcí za nesplnění náležitostí právního úkonu je absolutní neplatnost ex lege, relativní neplatnost nebo možnost odstoupení od smlouvy.

Smlouvy

Smlouvy jsou dvoustranné a vícestranné právní úkony. Proces jejich uzavírání je upraven v § 43a a násl. občanského zákoníku.

Návrh smlouvy definuje zákon jako projev vůle směřující k uzavření smlouvy, je-li určen jedné nebo více určitým osobám. Návrh musí být určitý a musí z něj vyplývat vůle být tímto návrhem vázán pro případ jeho přijetí druhou stranou. Návrh působí od okamžiku, kdy dojde druhé osobě, již je určen. Do té doby nebo současně s návrhem může být návrh

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

navrhovatelem zrušen. Doku není smlouva uzavřena, může být návrh navrhovatelem odvolán, dojde-li tento projev vůle dříve, než druhá osoba odeslala přijetí návrhu.

Přijetím návrhu je včasné prohlášení osoby, které je návrh určen nebo její jiné včasné jednání, z něhož lze dovodit souhlas s návrhem smlouvy. Účinnosti nabývá přijetí okamžikem, kdy vyjádření souhlasu dojde navrhovateli.

Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí návrhu nabývá účinnosti

Zákon pro řadu smluv nařizuje písemnou formu, která, není-li dodržena, způsobuje absolutní neplatnost smlouvy. Písemnou formu musí mít smlouvy o převodech nemovitostí.

Od smlouvy lze jednostranně odstoupit v případech stanovených zákonem nebo dohodou stran, smlouva se tím od počátku ruší (ex tunc) a smluvní strany jsou povinny si vrátit, co podle zrušené smlouvy obdržely. Není-li to možné, náleží náhrada v penězích.

Promlčení

- Právo se promlčuje, jestliže nebylo po určitou dobu (promlčecí dobu) vykonáno
- K promlčení se přihlíží jen k námitce dlužníka, promlčením samotným nárok nezaniká
- Dojde-li k dovolání se promlčení, nelze nárok přiznat
- Promlčují se majetková práva, nikoliv práva osobní, zástavní práva se nepromlčí dříve než zajištěná pohledávka. Vlastnické právo se nepromlčuje
- Obecná promlčecí doba činí tři roky a počíná běžet od okamžiku, kdy mohlo být právo vykonáno poprvé.
- Občanský zákoník pak stanovuje zvláštní podmínky pro běh některých promlčecích dob
- U práva na náhradu škody a práva na vydání bezdůvodného obohacení platí souběh tzv. subjektivních promlčecích dob a objektivních

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Priznáním práva soudem nebo jiným orgánem či uznáním dluhu počne běžet nová desetiletá promlčecí doba
- Je-li právo uplatněno u soudu nebo jiného příslušného orgánu, po tuto dobu promlčecí doba neběží, je-li v řízení řádně pokračováno

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

Doporučené studijní zdroje:

Příslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak občanský zákoník v platném znění

Otázky a úkoly

- 1) Charakterizujte předmět úpravy občanského práva hmotného.
- 2) Vymezte vztah občanského zákoníku a ostatních právních předpisů v oblasti soukromého práva.
- 3) Vymezte systematiku občanského zákoníku.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- 4) Definujte druhy neplatností právního úkonu.
- 5) Jaké náležitosti musí mít platný právní úkon.
- 6) Vymezte účastníky občanskoprávních vztahů a zabývejte se vznikem a zánikem jejich způsobilosti k právním úkonům.
- 7) Definujte pojem promlčení.

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad rozdíly mezi zrušením, odvoláním a zánikem návrhu na uzavření smlouvy.
- 2) Zamyslete se nad ingerencí orgánů státní správy do občanskoprávních vztahů, pokud jde o ochranu tzv. pokojného stavu.

🔑 Klíč k řešení otázek:

1) až 7) viz výklad

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 4: Věcná práva podle občanského zákoníku

Klíčové pojmy:

Věcné právo, držba, vlastnické právo, vydržení, spoluvlastnictví, společné jmění manželů, právo k cizí věci, držba, věcná břemena, zástavní právo, uspokojení ze zástavy, podzástavní právo, zadržovací právo

Cíle kapitoly:

- Vymezení pojmu věcná práva podle občanského zákoníku, rozdělení věcných práv,
- Vymezení obsahu vlastnického práva a držby,
- Podání právního výkladu k institutům vlastnického práva, držby, spoluvlastnictví a společného jmění manželů,
- Vymezení pojmu věcných práv k věci cizí podle občanského zákoníku, rozdělení věcných práv k věci cizí,
- Vymezení obsahu věcných břemen a jejich dělení,
- Podání právního výkladu institutu zástavního práva, jeho vzniku, obsahu, uspokojení ze zástavy, zániku zástavního práva,
- Výklad zadržovacího práva.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 6 hodin

Výklad:

Smyslem této kapitoly je vymezit pojem věcná práva a definovat právní instituty mezi věcná práva náležející tak, jak to vyplývá z občanského zákoníku v platném znění.

Vymezení věcných práv

- Věcná práva jsou upravena v části druhé občanského zákoníku
- Jedná se o absolutní práva majetková působící erga omnes, kde předmětem těchto práv jsou věci (movité i nemovité) s tím, že jednotlivá věcná práva se váží též k právům a jiným majetkovým hodnotám (např. pohledávkám, obchodním podílům) a k předmětům tvůrčí duševní činnosti.
- Věcná práva dělíme na práva k vlastní věci (vlastnické právo) či k věci cizí (zástavní právo, zadržovací právo, věcná břemena)

Vlastnické právo a držba

Právo vlastnit majetek je zaručeno Listinou základních práv a svobod s tím, že všechny formy vlastnictví jsou si rovny před zákonem. Vlastnictví podle Listiny základních práv a svobod zavazuje a může být omezeno za podmínek uvedených v zákonu, ve veřejném zájmu může být věc vyvlastněna podle zvláštního zákona

V případě vlastnického práva se hovoří o tzv. vlastnické triádě, tedy souboru práv definujících vlastnické právo. Jedná se o právo předmět svého vlastnictví:

- Držet
- Užívat a požívat jeho plody a užitky
- Nakládat s předmětem vlastnictví

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Vlastnické právo je pod ochranou zákona s tím, že různé veřejnoprávní i soukromoprávní předpisy upravují omezení vlastnických práv ve prospěch třetích osob a státních orgánů. Co se týče **ochrany vlastnického práva před neoprávněnými zásahy** do něj ze strany třetích osob, může využít vlastník zejména:

- Právo na vydání věci vůči tomu, kdo ji neoprávněně zadržuje
- Právo na to, aby se třetí osoba zdržela jiných zásahů do vlastnického práva
- Právo na odstranění škod a zásahů do vlastnického práva jinak, než výše uvedenými způsoby
- Právo na určení svého vlastnického práva

Povinností vlastníka je mimo jiné zdržet se všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon práv jiné osoby. V § 127 jsou proto upravena **tzv. sousedská práva**, kdy se demonstrativním výčtem uvádí jednotlivé povinnosti vlastníka

Soud za určitých podmínek může nařídit oplocení pozemku (§ 127 odst. 2 občanského zákoníku). Zákon dále upravuje, že vlastníci sousedních pozemků jsou povinni umožnit si navzájem na nezbytnou dobu a v nezbytné míře vstup na pozemky a stavby za účelem údržby a obhospodařování.

Jedním z oprávnění vlastníka je právo držet předmět vlastnictví. **Držba** však může být od vlastnického práva oddělena, za tím účelem zákon držbu definuje a upravuje práva a povinnosti držitele oprávněného a neoprávněného.

Zákon definuje držitele jako osobu, která s věcí nakládá jako s vlastní (úmysl nakládat s věcí jako vlastní a věc fakticky ovládá) nebo kdo vykonává právo pro sebe. Předmětem držby mohou být jen věci nebo práva (pokud připouštějí trvalý nebo opětovný výkon

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Nabývání vlastnictví

Obecně lze konstatovat, že vlastnické právo lze nabýt originálním způsobem (např. zhotovením věci) nebo derivativním (odvozeným od právního předchůdce, předchozího vlastníka). V případě vlastnického práva též rozlišujeme převod vlastnického práva (na základě smlouvy) a přechod (dědění).

- Kupní, darovací nebo jinou smlouvou
- Děděním
- Rozhodnutím státního orgánu
- Na základě jiné skutečnosti stanovené zákonem

V případě movité věci se nabývá vlastnické právo tradicí, tedy převzetím věci. U nemovitostí platí, že vlastnické právo se nabývá zápisem vkladu do katastru nemovitostí, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.

Vlastnictví lze nabýt též tzv. **vydržením** (jde o jiný způsob nabytí stanovený zákonem). Vydržet vlastnické právo k věci může jen oprávněný držitel, má-li věc v nepřetržité držbě po dobu tří let (u movitých věcí nebo deseti let (u nemovitých věcí

Mezi další způsoby nabytí vlastnictví na základě skutečností stanovených zákonem náleží:

- Nalezením ztracené věci
- Nalezením věci skryté nebo opuštěné
- Přírůstkem k věci hlavní
- Zpracováním cizí věci na věc novou

Občanský zákoník pak upravuje i případ, kdy o nabytí vlastnictví rozhoduje soud. Jde o případ stavby na cizím pozemku.

Vlastnické právo k bytům a nebytovým prostorám podle zákona o vlastnictví bytů

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Právní úprava vyplývá ze zákona č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, ve znění pozdějších předpisů
- Specifikum spočívá v tom, že za podmínek uvedených v citovaném zákonu vzniká vlastnické právo k bytům a nebytovým prostorům vymezeným jako jednotky v budově s tím, že ke společným částem budovy vzniká jednotlivým vlastníkům jednotek spoluvlastnické právo, a stejně tak i k pozemku, na němž se budova nachází
- Zákon definuje pojmy budova, byt, nebytový prostor, dům s byty a nebytovými prostory, jednotky, společné části domu, rozestavěné byty a rozestavěné nebytové prostory
- Vlastnictví jednotky vzniká vkladem tzv. prohlášení vlastníka budovy do katastru nemovitostí nebo výstavbou jednotky na základě smlouvy o výstavbě, dále pak na základě vypořádání podílového spoluvlastnictví k budově nebo vypořádáním společného jmění manželů k budově

Spoluvlastnictví a společné jmění

Věc může být ve vlastnictví více osob (podílové spoluvlastnictví) s tím, že v případě manželů může jít tzv. společné jmění, pro které platí jiná pravidla než pro podílové spoluvlastnictví.

Podílové spoluvlastnictví

Míru, jakou se jednotliví spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech ke společné věci, vyjadřuje **tzv. podíl**. Jde o podíl ideální, tedy nevyjadřuje podíl spoluvlastníka na konkrétní části společné věci. Není-li dohodnuto jinak nebo nestanoví-li právní předpis jinak, jsou podíly všech spoluvlastníků stejné.

Z právních úkonů pak jsou podíloví spoluvlastníci oprávněni a povinni všichni společně a nerozdílně, pokud se právní úkon týká společné věci. Naopak o hospodaření se společnou věcí rozhodují spoluvlastníci většinou počítanou podle velikosti jejich spoluvlastnických podílů

Podílový spoluvlastník disponuje se svým podílem na věci, avšak v případě převodu na třetí osobu jinou než blízkou, mají ostatní spoluvlastníci zákonné předkupní právo. Na předkupní

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

právo se vztahuje právní úprava obsažená v občanském zákoníku u kupní smlouvy pro předkupní právo smluvní

Na setrvání v podílovém spoluvlastnictví nelze zásadně nikoho nutit, proto zákon upravuje otázku zrušení podílového spoluvlastnictví a vypořádání mezi spoluvlastníky pro tento případ. Nedojde-li k dohodě, rozhodne o zrušení soud, který provede rovněž vypořádání za zákonem stanovených podmínek

Pokud rozhoduje soud, je vázán při rozhodování o vypořádání podílového spoluvlastnictví tímto pořadím způsobů vypořádání:

1. Rozdělením věci
2. Není-li rozdělení možné, pak příkázáním věci jednomu nebo více spoluvlastníkům za přiměřenou náhradu
3. Prodejem věci a rozdělením výtěžku mezi spoluvlastníky, to pro případ, že nikdo ze spoluvlastníků věc nechce

Společné jmění manželů

Toto spoluvlastnické právo vzniká výlučně mezi manžely. Tvoří jej majetek i závazky nabyté za trvání manželství s výjimkami uvedenými v zákonu. Mezi tyto výjimky patří majetek získaný děděním nebo darem, majetek získaný za majetek náležející do výlučného vlastnictví manžela, dále věci sloužící osobní potřebě a věci vydané v rámci restitučních předpisů.

Pokud jde o rozsah společného jmění manželů, může dojít k těmto změnám:

- Rozšíření a zúžení formou dohody manželů
- Vyhrazení vzniku společného jmění zcela nebo zčásti ke dni zániku manželství
- Manželé mohou uzavřít též tzv. předmanželskou smlouvu
- Zúžení až na věci tvořící obvyklé vybavení domácnosti na základě rozhodnutí soudu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Majetek ve společném jmění spravují a užívají manželé společně, obvyklou správu pak může vykonávat i jen jeden z nich

Společné jmění zaniká společně se zánikem manželství (rozvodem, smrtí manžela). V takovém případě je nutné provést vypořádání, když se vychází obecně z toho, že podíly obou manželů jsou stejné.

Odnětí a omezení vlastnického práva k pozemku nebo stavbě (vyvlastnění)

Toto oprávnění vyplývá z Listiny základních práv a svobod s tím, že je dále podrobněji upraveno v občanském zákoníku (§128 odst. 2), v zákonu č. 184/2006 Sb., o vyvlastnění, ve znění pozdějších předpisů a v dalších speciálních právních předpisech, mimo jiné též ve stavebním zákonu.

Věcná práva k věcem cizím

Náleží k věcným právům, tedy váží se k určité věci nebo souboru věcí, případně k jinému předmětu občanskoprávních vztahů (k právům a jiným majetkovým hodnotám). V daném případě však tato práva náleží osobě, která není vlastníkem ani oprávněným držitelem předmětu. Občanský zákoník upravuje tři takováto práva k věci cizí:

- Věcná břemena
- Zástavní právo (včetně podzástavního práva)
- Zadržovací právo

Věcná břemena

Jedná se o věcná práva, která omezují vlastníka věci nemovité (povinná osoba) ve prospěch jiné osoby (osoba oprávněná) tím způsobem, že tato povinná osoba je povinna:

- něco trpět
- něčeho se zdržet, nebo
- něco vykonat

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Věcný charakter tohoto práva oprávněné osoby se projevuje v tom, že tento závazek trvá i pro případ, že dojde ke změně vlastnictví u věci, k níž se povinnost váže, a v případě změny na straně oprávněné osoby toto právo zůstává zachováno, pokud se váže k vlastnictví určité jiné nemovitosti (oprávnění je spojeno s vlastnictvím nemovitosti). V případě, že oprávnění se váže pouze na osobu, patří pouze této osobě

Věcná břemena vznikají z těchto právních důvodů:

- písemnou smlouvou
- na základě závěti (zde však ve spojení s výsledky řízení o dědictví)
- na základě dohody dědiců
- rozhodnutím příslušného orgánu
- ze zákona
- vydržením

Vzhledem k tomu, že se věcná břemena týkají nemovitostí, je k nabytí těchto práv nutný vklad do katastru nemovitostí.

K zániku věcných břemen dochází:

- rozhodnutím příslušného státního orgánu
- ze zákona
- písemnou smlouvou
- smrtí v případě věcných břemen patřící jen určité osobě

K zániku práva smlouvou je nutný vklad do katastru nemovitostí. Ze zákona věcné břemeno zanikne, nastanou-li takové trvalé změny, že povinná věc již nemůže sloužit potřebám

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

oprávněné osoby nebo prospěšnému užívání její nemovitosti (nesmí jít o přechodnou nemožnost). Soud podle občanského zákoníku může rozhodnout p omezení nebo zrušení věcného břemene tehdy, když vznikne hrubý nepoměr mezi věcným břemenem a výhodou oprávněného.

Zástavní právo

Zástavní právo je jedním z takzvaných zajišťovacích instrumentů v rámci závazkového práva, neboť jeho účelem je zajistit pohledávku pro případ, že dluh nebude zaplacen řádně a včas. Pro takový případ lze dosáhnout uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení předmětu zástavního práva (zástavy).

Zástavou mohou být:

- věci (movité a nemovité) určené individuálně
- podnik nebo jiná hromadná věc
- soubor věcí (věcí určených druhově např. stádo)
- pohledávka nebo jiné majetkové právo
- byt nebo nebytový prostor podle zvláštního právního předpisu (zákon o vlastnictví bytů)
- obchodní podíl (ve společnosti s ručením omezených za podmínek uvedených v obchodním zákoníku)
- cenný papír (akcie, směnky, hypoteční zástavní list apod.)
- předměty průmyslového vlastnictví (patenty, průmyslové vzory apod.)

Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky peněžité i nepeněžité a vztahuje se i na příslušenství pohledávky. Zajistit zástavním právem lze též pohledávku, která teprve v budoucnu vznikne nebo která ještě není splatná, ale též pohledávky vázané na podmínku.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Zástavní právo vzniká na základě:

- písemné smlouvy;
- rozhodnutí soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví;
- rozhodnutí soudu nebo správního úřadu (např. soudcovské zástavní právo);
- ze zákona (např. v případě zajištění nájemného podle nájemní smlouvy, zajištění skladného podle smlouvy o skladování apod.).

Zástavní smlouva musí obsahovat označení zástavy a zajišťované pohledávky. Ve zvláštních případech zákon vyžaduje formu notářského zápisu (nemovité věci neevvidované v katastru nemovitostí, hromadné věci, soubor věcí, movité věci neodevzdávané zástavnímu věřiteli či třetí osobě do úschovy).

Pokud není pohledávka řádně (zcela včetně příslušenství) a včas uhrazena, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky ze zástavy (z výtěžku jejího zpeněžení). Vázne-li na zástavě více zástavních práv, uspokojí se podle pořadí svého vzniku. Zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele:

- ve veřejné dražbě;
- soudním prodejem zástavy.

Zástavní právo mimo jiné zaniká těmito způsoby:

- zánikem zajištěné pohledávky;
- zánikem zástavy;
- složením obvyklé ceny zástavy zástavnímu věřiteli zástavním dlužníkem nebo zástavcem;
- písemnou smlouvou.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Pokud dojde k promlčení zajištěné pohledávky, zástavní právo nezaniká. K zániku zástavního práva, které vzniklo vkladem do katastru nemovitostí, je třeba provést výmaz tohoto práva, podobně to platí u zástav zapsaných v Rejstříku zástav- i zde je nutný výmaz.

Zákon dále upravuje specifickou situaci, kdy je předmětem zástavy pohledávka zajištěná zástavním právem k věci. Zákon hovoří o tzv. podzástavním právu, k němuž není třeba souhlasu vlastníka zastavené věci, musí mu být však vznik podzástavního práva písemně oznámen (jde-li o nemovitost, vzniká podzástavní právo vkladem do katastru nemovitostí. Podzástavní věřitel je oprávněn uplatnit uspokojení ze zástavy místo zástavního věřitele (podzástavce) ve vztahu k splatné pohledávce, která je zajištěna podzástavním právem.

Zadržovací právo

Občanský zákoník upravuje další věcné právo k věci cizí, a to zadržovací právo. Týká se pouze movitých věcí a jeho obsahem je oprávnění osoby, která má u sebe věc cizí, kterou by jinak byla povinna vydat, tuto zadržet k zajištění své splatné pohledávky vůči osobě, již by měla být věc vydána.

Zadržovací právo vzniká vlastně jeho faktickým výkonem, tedy jednostranným aktem zadržetí, pokud je tím projevena vůle takto věc k zajištění pohledávky zadržet. Osoba, která zadržovací právo využila, je povinna dlužníka vyrozumět o zadržetí věci a jeho důvodech.

Ze zadržovacího práva plyne oprávnění k přednostnímu uspokojení z výtěžku zadržované věci při výkonu soudního rozhodnutí před jiným věřitelem, i zástavním věřitelem. Zadržovací právo má tedy přednost i před zástavním právem. Zadržovací právo zaniká:

- zánikem zajištěné pohledávky;
- zánikem zadržené věci;
- vydáním věci dlužníkovi;
- poskytnutím jiné jistoty ze strany dlužníka k zajištění pohledávky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

Doporučené studijní zdroje:

Príslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak občanský zákoník v platném znění

Otázky a úkoly

- 1) Vymezte obsah vlastnického práva.
- 2) Podejte výklad způsobů nabytí vlastnického práva a uveďte, kdy jde o převod a kdy o přechod vlastnického práva.
- 3) Vymezte podmínky vydržení vlastnického práva k věci.
- 4) Vymezte způsoby zrušení podílového spoluvlastnictví.
- 5) Definiujte obsah společného jmění manželů pozitivním i negativním výčtem.
- 6) Jakými způsoby může být upraven (změněn) zákonný rozsah společného jmění manželů.
- 7) Vymezte pojem věcných práv k věci cizí a uveďte, o jaká práva se podle občanského zákoníku jedná.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- 8) Na základě jakých právních titulů vznikají věcná břemena.
- 9) Definiujte pojem zástavní právo.
- 10) Definiujte pojem podzástavní právo.
- 11) Co může být předmětem zadržovacího práva.

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Diskutujte nad povahou věcných práv, definiujte v této souvislosti předměty občanskoprávních vztahů, zejména pak pojem věci, jeho součásti a příslušenství.

🔑 Klíč k řešení otázek:

1) až 11) viz výklad v této kapitole nebo v dalších kapitolách této opory

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 5: Závazkové právo - obecná část podle občanského zákoníku

Klíčové pojmy:

závazek, vznik závazku, obsah závazku, společné závazky, změna v obsahu závazku, prodlení, postoupení pohledávky, zajištění závazku, ručení, uznání dluhu, zánik závazků, splnění dluhu, započtení, narovnání

Cíle kapitoly:

- Vymezení pojmu závazkového práva podle občanského zákoníku;
- Právní výklad vzniku a obsahu závazků;
- Definice společných závazků;
- Právní výklad změn v obsahu závazku, zejména pak podání výkladu k prodlení a postoupení pohledávky;
- Vymezení institutu zajištění závazku podle občanského zákoníku a vysvětlení jednotlivých druhů zajištění závazku;
- Výklad způsobů zániku závazků podle občanského zákoníku.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 7 hodin

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Výklad:

Smyslem této kapitoly je vymezit pojem závazkového práva podle občanského zákoníku, podat právní výklad jeho obecné části.

Závazkový právní vztah je vztahem relativním mezi subjekty závazkového vztahu, neváže se tedy k věci jako u věcných práv, kde šlo o práva absolutní. Věřiteli ze závazkového vztahu vzniká vůči dlužníkovi právo na plnění (pohledávka) a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek. Jde tedy o dvoustranný nebo vícestranný právní vztah.

Vznik závazku

Podle občanského zákoníku vznikají závazky z těchto právních důvodů:

- z právních úkonů, které definuje občanský zákoník v §34, zejména pak ze smluv;
- ze způsobené škody (odpovědnost za škodu);
- z bezdůvodného obohacení;
- z jiných skutečností uvedených v zákoně.

Obsah závazků

Závazek jsme definovali jako povinnost dlužníka plnit něco vůči věřiteli. Obsahem tohoto závazku něco plnit může být povinnost:

- něco dát (dare);
- něco konat (facere);
- něčeho se zdržet (non facere);
- něco strpět (pati).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Změny v obsahu závazků a v osobách věřitele a dlužníka závazků

Výše bylo uvedeno, že obsah závazku nelze měnit bez souhlasu stran závazkového vztahu. Z tohoto pravidla pak zákon upravuje dále níže uvedené výjimky. Závazek lze podle občanského zákoníku měnit těmito způsoby:

- dohodou stran;
- v důsledku prodlení dlužníka nebo věřitele;
- postoupením pohledávky;
- převzetím dluhu;
- přistoupením k závazku;
- na základě institutu poukázky a poukázky na cenné papíry.

Dohodou účastníků závazku lze tento změnit, co se týče rozsahu práv a povinností. Pokud z dohody nevyplývá něco jiného, v důsledku takové dohody nezaniká původní závazek, ale vzniká nový vedle závazku dosavadního (zajištění závazku nadále trvá, nedal-li ručitel souhlas, může vůči věřiteli namítat, jako by dohoda o změně závazku nebyla sjednána)

Dlužník je v prodlení, pokud nesplní dluh řádně a včas. V takovém případě má věřitel právo od smlouvy odstoupit po předchozí marné výzvě k dodatečnému plnění.

Pokud jde o změny v osobě věřitele, občanský zákoník upravuje institut postoupení pohledávky, kdy původní věřitel (postupitel) postupuje pohledávky včetně příslušenství novému věřiteli (postupníkovi), a to i bez souhlasu dlužníka. Některé pohledávky zákon z postoupení vylučuje, postoupit pak nelze ani pohledávku bez souhlasu dlužníka, pokud takový souhlas byl vymíněn dohodě uzavřené mezi věřitelem a dlužníkem.

Ke změně v osobě dlužníka dochází převzetím dluhu, kdy se osoba nového dlužníka dohodne v písemné formě se stávajícím dlužníkem, že převezme za dlužníka jeho dluh, jestliže k tomu dá věřitel souhlas. Kdo se dohodne s věřitelem na převzetí dluhu bez dohody s dlužníkem, stává se dlužníkem vedle původního dlužníka

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

U peněžitých závazků lze k závazku přistoupit písemnou dohodu s věřitelem. Závazek obou dlužníků je pak solidární.

Občanský zákoník upravuje právní institut poukázky, když poukázkou se opravňuje poukazník vybrat plnění u poukázaného a poukázaný se zmocňuje k plnění poukazníkovi na účet poukazatele.

Zajištění závazků

Zajištění závazků slouží k posílení právní jistoty věřitele, že dojde k uspokojení jeho pohledávky za dlužníkem. Tuto jistotu poskytuje dlužník nebo třetí osoba. Mezi zajištění závazků podle občanského zákoníku náleží:

- smluvní pokuta;
- ručení;
- dohoda o srážkách ze mzdy a jiných příjmů;
- zástavní smlouva;
- zajištění závazku převodem práva;
- zajištění závazku postoupením pohledávky;
- jistota;
- uznání dluhu.

Zánik závazku

Mezi způsoby zániku závazku podle občanského zákoníku náleží:

- splnění dluhu;
- uložením do úřední úschovy (neznámý věřitel, prodlení věřitele, nepřítomnost věřitele, pochybnosti o osobě věřitele);

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- dohoda dlužníka a věřitele;
- dohoda o vzdání se práva nebo o prominutí dluhu;
- dodatečná nemožnost plnění;
- uplynutí doby;
- smrt dlužníka nebo věřitele;
- započtení;
- výpověď;
- neuplatnění práva;
- splnutí;
- narovnání.

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Doporučené studijní zdroje:

Příslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak občanský zákoník v platném znění.

? Otázky a úkoly

- 1) Vymezte pojem závazkového práva a co je obsahem závazku.
- 2) Z jakých právních skutečností závazky vznikají.
- 3) Jakými způsoby může dojít ke změně v obsahu závazku a ke změně v osobě věřitele.
- 4) Popište rozdíly v institutech převzetí dluhu a přistoupení k závazku.
- 5) Vyjmenujte zajišťovací instrumenty upravené občanským zákoníkem.

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad rozdíly v právních následcích výpovědi smlouvy a odstoupení od smlouvy.
- 2) Porovnejte právní úpravu výpovědi podle obecné závazkové části občanského zákoníku a výpovědi v ustanoveních o nájemní smlouvě, zejména v případě nájmu bytů a nebytových prostor.

🔑 Klíč k řešení otázek:

1) až 5) viz výklad v této kapitole nebo v dalších kapitolách této opory

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 6: Závazkové právo - zvláštní část podle občanského zákoníku

Klíčové pojmy:

kupní a směnná smlouva, darovací smlouva, smlouva o dílo, zhotovení věci na zakázku, smlouva o opravě a úpravě věci, smlouva o půjčce, smlouva o výpůjčce, nájemní smlouva, nájem bytu, nájem nebytových prostor, příkazní smlouva, jednatelství bez příkazu, smlouva o úschově, smlouva o ubytování, smlouva o přepravě, smlouva zprostředkovatelská, smlouva o sdružení

Cíle kapitoly:

- Vymezení podstatných náležitostí některých významných smluvních typů upravených občanským zákoníkem;
- Právní výklad kupní a směnné smlouvy;
- Právní výklad některých dalších základních smluvních typů upravených občanským zákoníkem.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 7 hodin

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Výklad:

Smyslem této kapitoly je vymezit některé základní smluvní typy upravené občanským zákoníkem, jejich podstatné a ostatní (obvyklé) náležitosti, zejména se pak zabývat právní úpravou kupní a směnné smlouvy a dalších smluvních typů upravených občanským zákoníkem.

Kupní a směnná smlouva

Smluvní strany tohoto typu smlouvy označuje občanský zákoník jako prodávajícího a kupujícího. Z kupní smlouvy vzniká prodávajícímu povinnost odevzdat kupujícímu předmět koupě a proti tomu stojí závazek kupujícího předmět koupě převzít a zaplatit za něj dohodnutou kupní cenu. Podstatnými náležitostmi kupní smlouvy jsou tedy vymezení smluvních stran, předmětu koupě (věci movité i nemovité, jiné předměty občanskoprávních vztahů) a cena, která musí být dohodnuta v souladu s obecně závaznými právními předpisy (jinak je smlouva relativně neplatná). Cena je cenou smluvní, pokud zvláštní právní předpis cenu neurčuje či jinak nereguluje její výši (viz zákon o cenách). Kupní smlouvou se převádí vlastnické právo k předmětu koupě, obecně pak platí, že vlastnictví k movité věci přechází okamžikem předání věci kupujícímu a k nemovité věci vkladem do katastru nemovitostí (pokud jsou tyto nemovitosti předmětem zápisu v katastru nemovitostí). S nabytím vlastnictví přechází na kupujícího též nebezpečí nahodilé zkázy předmětu koupě, včetně užitků, není-li dohodnuto jinak.

Občanský zákoník výslovně upravuje některá vedlejší ustanovení kupní smlouvy, a to:

- **Výhradu vlastnictví**, kdy se smluvní strany mohou dohodnout, že vlastnictví přechází na kupujícího teprve okamžikem zaplacení ceny. Tato výhrada musí být dohodnuta písemně.
- **Předkupní právo**, kdy se věc prodává s výhradou, že kupující musí nabídnout přednostně věc prodávajícímu, kdyby ji chtěl prodat. Toto právo lze sjednat i pro případ jiného zcizení věci (např. darování). Předkupní právo zavazuje jen toho, kdo jej sjednal, lze však dohodnout toto právo jako právo věcné, které působí i vůči nástupcům kupujícího.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- **Právo zpětné koupě**, která se týká jen movitých věcí a jde o výhradu, že do určité doby po koupi je prodávající oprávněn požadovat po kupujícím vrácení věci proti vrácení zaplacené kupní ceny.
- **Jiná vedlejší ustanovení**, která mají povahu výhrad a podmínek připouštějících zánik právního vztahu založeného kupní smlouvou.

Pokud je předmětem koupě nemovitost evidovaná v katastru nemovitostí, má kupní smlouva další náležitosti stanovené zákonem o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem a zákonem o katastru nemovitostí ČR.

V případě **směnné smlouvy** se použijí ustanovení občanského zákoníku o kupní smlouvě přiměřeně, když smluvní strany směňují věc za věc tak, že každá ze stran je v podstatě jak v postavení prodávajícího, tak kupujícího. U kupní smlouvy je protiplatem cena určená obvykle v penězích.

Občanský zákoník má zvláštní ustanovení pro tzv. prodej zboží v obchodě, kdy na straně prodávajícího vystupuje podnikatel v rámci své podnikatelské činnosti. V rámci této právní úpravy zákon zavádí pojem shoda s kupní smlouvou, který je rozebrán v jiné kapitole.

Darovací smlouva

Oproti kupní smlouvě, která je právním úkonem úplatným, v případě darovací smlouvy jde rovněž o převod vlastnického práva, ovšem bezúplatný. Darovací smlouvou dárce něco bezúplatně přenechává nebo slibuje obdarovanému, ten pak tento dar nebo slib přijímá.

Smlouva o dílo

Smlouvu o dílo uzavírá objednatel a zhotovitel, zhotovitel se zavazuje dílo provést za sjednanou cenu na své nebezpečí pro objednatele, naproti tomu pak stojí povinnost objednatele dílo převzít a zaplatit dohodnutou cenu (nebo cenu přiměřenou, není-li cena sjednána). Předmět díla je výsledek nějaké činnosti zhotovitele (vytvoření věci nebo jiného předmětu díla, oprava věci, úprava věci, montáž věci apod.)

Zhotovitel je povinen provést dílo na vlastní nebezpečí podle smlouvy, řádně a v dohodnuté době (včetně povinnosti dodržovat případné platné závazné technické normy). Dílo nemusí

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

být provedeno osobně zhotovitelem, nevyplývá-li z povahy díla něco jiného, nebo nedohodly-li se strany jinak. Není-li cena sjednána, vzniká povinnost zaplatit cenu přiměřenou.

Cenu lze dále určit i odhadem, nelze-li jí sjednat smlouvou o dílo pevnou částkou. Nárok na zaplacení navýšení odhadnuté ceny (při podstatném překročení ceny) vzniká jen tehdy, pokud zhotovitel na podstatné překročení objednatele upozornil bez prodlení v písemné formě a oznámil mu novou cenu. Objednatel je v takovém případě oprávněn odstoupit od smlouvy a zaplatit částku připadající na dosud provedené práce a vzniklé náklady, pokud měl z plnění smlouvy majetkový prospěch. Neučiní-li tak bezodkladně, je povinen zaplatit novou navýšenou cenu.

Do zhotovení díla může objednatel bez důvodů od smlouvy odstoupit, vzniká mu však povinnost zaplatit práce již vykonané, pokud jejich výsledek nemůže zhotovitel použít, a dále nahradit účelně vynaložené náklady zhotovitele. Odstoupit od smlouvy lze i tehdy, je-li zřejmé, že k dokončení díla nedojde řádně nebo včas, a zhotovitel nesjednává nápravu v poskytnuté přiměřené lhůtě.

Zvláštní ustanovení má občanský zákoník pro smluvní podtyp smlouvy o dílo, a to **smlouvu o zhotovení věci na zakázku**, kdy zhotovitel podle objednávky objednatele je povinen zhotovit věc a objednatel je povinen zaplatit cenu za zhotovení.

Dalším smluvním podtypem smlouvy o dílo, upraveným občanským zákoníkem, je **smlouva o opravě a úpravě věci**. Opravu definuje občanský zákoník jako činnost, jež má vést zejména k odstranění vady věci, následků poškození nebo účinků opotřebení, úpravu pak zákon definuje jako činnost, kterou se zejména mění povrch věci nebo její vlastnosti.

Smlouva o půjčce

Podle této smlouvy přenechává věřitel dlužníkovi věci určené podle druhu (zejména půjde o peníze) a dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věřiteli věci stejného druhu v témže množství. Lze však dohodnout úroky nebo plnění přiměřeného většího množství nebo věci lepší jakosti zpravidla téhož druhu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Smlouva o výpůjčce

V případě tohoto smluvního typu občanský zákoník vymezuje subjekty tohoto smluvního vztahu jako půjčitele (poskytuje bezúplatně do užívání věc) a vypůjčitele, který tuto věc je oprávněn bezúplatně užívat po dohodnutou dobu.

Vypůjčená věc může být výlučně věcí individuální, nikoliv určenou podle druhu.

Smlouva o převodu vlastnictví jednotky

Jednotku zákon o vlastnictví bytů definuje jako by nebo nebytový prostor nebo rozestavěný byt nebo rozestavěný nebytový prostor jako vymezenou část domu podle zákona o vlastnictví bytů. Domem s byty a nebytovými prostory podle citovaného zákona je budova, která je ve spoluvlastnictví podle tohoto zákona.

Vlastnictví jednotky spojené se spoluvlastnictvím na společných částech domu vzniká mimo jiné vkladem prohlášení vlastníka budovy do katastru nemovitostí.

Smlouva obsahuje tyto podstatné náležitosti:

- Označení budovy nebo domu podle citovaného zákona, číslo jednotky, její pojmenování a umístění v domě.
- Popis bytu nebo nebytového prostoru, jejich příslušenství, podlahové plochy, popis vybavení.
- Určení společných částí domu.
- Stanovení spoluvlastnického podílu vlastníka jednotky na společných částech domu.
- Označení pozemku, který je předmětem převodu.
- Práva a závazky týkající se domu, které přecházejí na nabyvatele jednotky.
- Půdorys všech podlaží.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Smlouva o výstavbě domu

I v důsledku této smlouvy vzniká vlastnictví jednotek podle zákona o vlastnictví bytů, vzájemná práva a povinnosti při výstavbě bytu si stavebníci určují přímo ve smlouvě o výstavbě. Uvedené platí i pro přístavby, vestavby, nadstavby apod.

Nájemní smlouva

Na rozdíl od smlouvy o výpůjčce jde v případě nájmu o přenechání věci do dočasného užívání nebo i brání užitků za úplatu. Smluvními stranami jsou pronajímatel (osoba oprávněná přenechat věc do nájmu, většinou půjde o vlastníka věci) a nájemce. Pronajímatel je povinen přenechat věc do nájmu ve stavu způsobilém ke smluvenému účelu (nebo obvyklému, nebyl-li účel užívání sjednán), a v tomto stavu je na své náklady a odpovědnost udržovat.

Nájem skončí:

- Uplynutím doby, na kterou byl sjednán (není-li ve lhůtě jednoho měsíce podána žaloba na vyklizení resp. vydání předmětu nájmu, prodlužuje se nájem za týchž podmínek, za jakých byl sjednán původně, pokud nájemce nadále předmět nájmu užívá;
- Výpovědí (platí pro smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou (zákon stanoví diferencovaně výpovědní lhůty podle jednotlivých předmětů nájmu));
- Odstoupením od smlouvy za podmínek uvedených v § 679 a § 684 občanského zákoníku;
- Zničením pronajaté věci.

Při změně vlastnictví pronajaté věci, vstupuje nabyvatel do právního postavení pronajímatele. Skončí-li nájem, je nájemce povinen předmět nájmu vrátit ve stavu odpovídajícím sjednanému způsobu užívání, jinak ve stavu, v jakém jej převzal s přihlédnutím k obvyklému opotřebení.

Občanský zákoník zvlášť upravuje **smlouvu o nájmu bytu** s tím, že obecná ustanovení o nájemní smlouvě se použijí pouze tehdy, pokud zvláštní ustanovení o nájmu bytu neupravují věc jinak. Nájem bytu je chráněn. Předmětem nájmu je byt, tedy místnost nebo soubor

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

místností určených příslušným správním rozhodnutím k bydlení. Podstatnými náležitostmi smlouvy o nájmu bytu jsou:

- Označení bytu a jeho příslušenství;
- Rozsah užívání;
- Způsob výpočtu nájemného a úhrady za plnění spojená s užíváním bytu nebo jejich výši;
- Písemná forma smlouvy.

Příkazní smlouva

Závazkem příkazníka, je obstarání určité věci nebo vykonání nějaké činnosti pro příkazce. Obecně platí, že předmětem tohoto závazku tedy není výsledek této činnosti či obstarání, ale vyvinutí úsilí o dosažení výsledku.

Smluvními podtypy příkazní smlouvy jsou:

- Smlouva o obstarání věci (jde o smlouvu úplatnou, mezi objednatelem a osobou, od které obstaratel věc obstaral, nevzniká žádný právní vztah, pokud nedošlo k uzavření smlouvy mezi nimi na základě obstaratelské činnosti obstaratele).
- Smlouva o obstarání prodeje věci (zde obstaratel přebírá věc od objednatele s tím, že je povinen učinit úkony-opatření k jejímu prodeji, opět jde o smlouvu úplatnou, smlouva musí obsahovat též prodejní cenu věci, právo na odměnu vzniká, byl-li obstaratel úspěšný, za vady prodané věci odpovídá kupujícímu obstaratel, stejně tak i za to, že věc má vlastnosti, které při prodeji kupujícímu uvedl).

Smlouva o úschově

Smluvní strany občanský zákoník pojmenovává jako složitele a schovatele. Předmětem úschovy může být movitá věc, předmětem závazku schovatele pak řádně opatřovat převzatou věc (může se jednat i o zajištění mechanickými prostředky). Odměnu složitel platí, bylo-li tak

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

dohodnuto nebo odpovídá-li to předmětu podnikání schovatele nebo zvyklostem, jinak hradí nezbytné náklady a opatrování věci.

Smlouva o ubytování

Smluvními stranami jsou objednatel a ubytovatel, předmětem smlouvy je poskytnutí přechodného ubytování na dohodnutou dobu nebo na dobu vyplývající z účelu ubytování, a to v zařízení k tomu určenému (hotely, noclehárny, ubytovny apod.). Zákon odkazuje na tzv. ubytovací řády, pokud jde o splatnost ceny za ubytování a ceny služeb s ubytováním spojených.

Smlouva zprostředkovatelská

Předmětem smlouvy je závazek zprostředkovatele obstarat zájemci za odměnu uzavření smlouvy. Nárok na odměnu vzniká zprostředkovateli tehdy, byl-li výsledek dosažen přičiněním zprostředkovatele. Odměna náleží v dohodnuté výši.

Smlouva o sdružení

Předmětem této smlouvy je závazek více osob sdružit se, aby se společně přičinily o dosažení sjednaného účelu. Tento účel může být podnikatelský i nepodnikatelský, přičinění může spočívat pracovní činnosti pro účely sdružení, v poskytnutí peněz nebo jiných věcí. Obecně lze formulovat závazek těchto sdružených osob tak, že jsou povinni vyvíjet činnost k dosažení sjednaného účelu sdružení způsobem dohodnutým ve smlouvě a zdržet se takové činnosti, která by dosažení účelu sdružení znemožňovala či ztěžovala.

Smlouva o přepravě osob

Smluvní typ upravený občanským zákoníkem, jde o smlouvu konsensuální, jejíž bližší podmínky jsou upraveny pro jednotlivé druhy dopravy přepravními řády.

- oprávnění cestujícího, který použije dopravní prostředek, být dopraven do místa určení řádně a včas
- závazek dopravce takto přepravu osoby provést

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- odpovědnost dopravce za neprovedení přepravy včas při pravidelné přepravě upravují přepravní řády, v případě dopravy nepravidelné je zákonem dána odpovědnost dopravce za neprovedení přepravy včas resp. nahradit škodu tím vzniklou
- odpovědnost dopravce stran zdraví cestujícího a za škody na zásilce pod dohledem cestujícího je upravena v ust. §427 až 431 občanského zákoníku

Smlouva o přepravě nákladu

Smluvní typ upravený občanským zákoníkem a použitelný pro vztahy podnikatele- dopravce a odesilatele- nepodnikatele (spotřebitele).

- závazek dopravce provést pro odesilatele přepravu zásilky do místa určení a vydat ji určenému příjemci
- bližší podmínky opět řeší příslušné přepravní řády pro jednotlivé druhy dopravy
- povinnost dopravce provést přepravu s odbornou péčí a ve lhůtě smlouvou dohodnuté
- odpovědnost dopravce za poškození, zničení a ztrátu zásilky, a to po dobu od převzetí zásilky do jejího vydání příjemci, přepravní řády stanoví bližší podmínky

Přepravní řády

Právní předpisy vydávané k provedení zákona a upravující podrobně práva a povinnosti smluvních stran při přepravě osob, zavazadel a nákladu, zejména pak:

- okamžik vzniku přepravní smlouvy
- jízdní doklady, jeho náležitosti, posuzování jeho platnosti, placení jízdného
- podmínky přepravy některých osob (děti, osoby zdravotně postižené)
- povinnosti dopravce a cestujícího v průběhu provádění dopravy a otázku porušení těchto povinností

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- podmínky přepravy zavazadel, cestovních zavazadel (samostatná přepravní smlouva), dodací lhůtu, placení přepravného,
- přeprava zásilky bez současné přepravy osoby
- přeprava vozových zásilek (potřeba nejméně jednoho samostatného vozu k přepravě, kontejnery apod.)
- přeprava spěšnin
- plnění přepravní smlouvy více dopravci
- uplatňování nároků při provedení dopravy nikoliv řádně a včas pro jednotlivé druhy dopravy

Na závěr uvedme, že občanský zákoník dále upravuje výslovně ještě tyto smluvní typy:

- vklady (vklady na vkladních knížkách a vkladní listy)
- smlouvu o důchodu
- sázku a hru
- veřejnou soutěž
- veřejný příslib
- cestovní smlouvu

Zvláštní zákon pak upravuje též jednotlivé druhy smluv pojistných (zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

Doporučené studijní zdroje:

Příslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak občanský zákoník v platném znění.

Otázky a úkoly

- 1) Vymezte podstatné náležitosti kupní smlouvy uzavírané podle občanského zákoníku.
- 2) Podejte výklad práv a povinností prodávajícího a kupujícího podle kupní smlouvy.
- 3) Definiujte pojem předkupní právo a výhrada vlastnictví.
- 4) Podejte výklad směnné smlouvy tak, jak je upravena v občanském zákoníku.
- 5) Odlište od sebe smlouvu o půjčce a smlouvu o výpůjčce.
- 6) Podejte stručný výklad smluvních typů upravených zákonem o vlastnictví bytů.
- 7) Vymezte podstatné náležitosti smlouvy o nájmu bytu podle občanského zákoníku.
- 8) Definiujte pojem přepravních řádů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- 9) Vymezte rozdíly mezi smlouvou příkazní a smlouvou zprostředkovatelskou.
- 10) Podejte stručný výklad smlouvy o sdružení podle občanského zákoníku.

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad náležitostmi a platností kupní smlouvy, je-li předmětem prodeje věc v podílovém spoluvlastnictví a ve společném jmění manželů.

🔑 Klíč k řešení otázek:

1) až 10) viz výklad v této kapitole nebo v dalších kapitolách této opory

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 7: Obchodní právo-systematika obchodního zákoníku, základní pojmy obchodního práva

Klíčové pojmy:

Obchodní právo, obchodní zákoník, obchodní společnosti, obchodní závazkové vztahy, obchodní jmění

Cíle kapitoly:

- Vymezení právního rámce obchodního práva;
- Vymezení systematiky obchodního zákoníku;
- Právní výklad k základním pojmům obchodního práva.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 5 hodin

Výklad:

Smyslem této kapitoly je vysvětlit předmět právní úpravy obchodního práva, podat systematiku obchodního zákoníku jako základního právního předpisu tohoto právního odvětví a podat výklad některých základních pojmů, se kterými obchodní zákoník dále pracuje.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Základním právním předpisem právního odvětví obchodního práva je obchodní zákoník- zákon č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jeho předmětem úpravy jsou tyto okruhy:

- Postavení podnikatelů;
- Obchodní závazkové vztahy;
- Některé jiné vztahy s podnikáním související.

Právní vztahy výše uvedené se řídí ustanoveními obchodního zákoníku a nelze-li některé otázky podle nich řešit, řeší se podle předpisů práva občanského (tedy zejména občanským zákoníkem. Nelze-li věc vyřešit ani za pomoci předpisů práva občanského, je třeba použít obchodních zvyklostí a není-li jich, pak zásad, na kterých spočívá obchodní zákoník. Předmět obchodního práva je tedy vymezen níže uvedenými okruhy problematiky:

- Pojem obchodního práva- samostatné právní odvětví práva soukromého;
- Vztah k právu občanskému hmotnému;
- Úprava právního postavení podnikatelů, obchodně závazkových vztahů a jiných vztahů s podnikáním souvisejících;
- Občanský zákoník jako lex generalis, pramen práva též obchodní zvyklosti a zásady, na kterých spočívá obchodní zákoník (rovnost stran, poctivý obchodní styk, ochrana menšinových společníků, smluvní volnost, zákaz zneužití většiny);
- Předmět úpravy- základní pojmy obchodního práva (podnikání, podnik, obchodní firma), jednání podnikatele, podnikání zahraničních osob, obchodní rejstřík, nekalá soutěž, obchodní společnosti a družstvo, obchodní závazkové vztahy (obecná a zvláštní část);
- Zvláštní právní předpisy- přeměny společností (fúze apod.), živnostenské podnikání, státní podnik, účetnictví, ochrana hospodářské soutěže, insolvenční právo, zvláštní veřejnoprávní předpisy (potravin, vodní hospodářství, doprava apod.), kolektivní investování (podílové fondy, investiční společnosti a fondy), banky, pojišťovny (pojišťovací agenti, zprostředkovatelé, cenné papíry, podnikání na kapitálovém trhu (obchod s investičními nástroji);
- Ingerence státu /Česká národní banka, státní dozor v oblasti veřejné správy/;
- Ochrana spotřebitele (zákon o ochraně spotřebitele, nekalá soutěž)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Listina základních práv a svobod:

Čl. 26- svoboda povolání

(1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

(2) Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.

Zákonné právní předpisy:

- Obchodní zákoník (č. 513/1991 Sb.)
- Živnostenský zákon (č. 455/1991 Sb.)
- Zákon o cenách (č. 526/1990 Sb.)
- Zákon o státním podniku (č. 77/1997 Sb.)
- Zákon o účetnictví (č. 563/1991 Sb.)
- Zákon o ochraně hospodářské soutěže (č. 143/2001 Sb.)
- Zákon o kolektivním investování (č. 189/2004 Sb.)
- Zákon o evropské společnosti (č. 627/2004 Sb.)
- Insolvenční zákon (č. 182/2006 Sb.)
- Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev (č. 125/2008 Sb.)
- Zákon o pojišťovnictví (č. 277/2009 Sb.)
- Zákon o bankách (č. 21/1992 Sb.)
- Zákon o cenných papírech (č. 591/1992 Sb.)
- Zákon směnečný a šekový (č. 191/1950 Sb.)
- Zákon o dluhopisech (č. 190/2004 Sb.)
- Zákon o podnikání na kapitálovém trhu (č. 256/2004)
- Zákon o finančním zajištění (č. 408/2010 Sb.)
- Zákon o platebním styku (č. 284/2009 Sb.),

vše ve znění pozdějších předpisů.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Mezinárodní smlouvy:

- Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (Vídeňská úmluva)
- Dodací doložky INCOTERMS 2000 z dílny Mezinárodní obchodní komory

Právní normy EU

Systematika obchodního zákoníku

Obecná ustanovení:

- Vymezení pojmů podnikání, podnikatel, neoprávněného podnikání;
- Podnik a obchodní jmění, obchodní majetek, čistý obchodní majetek, vlastní kapitál;
- Obchodní firma, firemní právo;
- Jednání podnikatele a obchodní listiny, problematika prokury;
- Právní úprava obchodního tajemství;
- Podnikání zahraničních osob, majetková účast zahraničních osob v českých právnických osobách, ochrana majetkových zájmů zahraničních osob při podnikání v ČR;
- Právní úprava obchodního rejstříku, zásady vedení obchodního rejstříku, údaje zapisované do obchodního rejstříku a určení okruhu osob, které se do obchodního rejstříku zapisují, právní úprava sbírky listiny coby součásti obchodního rejstříku;
- Právní úprava hospodářské soutěže a její ochrany, právní úprava nekalé soutěže a právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži.

Obchodní společnosti a družstvo:

- Obecná ustanovení (vymezení obchodních společností- veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení), obecná právní úprava ručení společníků za závazky společnosti;
- Založení společnosti, zakladatelský dokument;
- Základní kapitál;
- Vklad společníka, peněžité a nepeněžité vklady, ocenění nepeněžitých vkladů;
- Správa a splacení vkladů před vznikem společnosti;
- Podíl ve společnosti, vypořádací podíl, podíl na likvidačním zůstatku;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Vznik společnosti;
- Jednání jménem společnosti před zápisem do obchodního rejstříku;
- Zákaz konkurence;
- Statutární orgány společnosti, práva a povinnosti, zánik funkce člena statutárního orgánu;
- Podnikatelská seskupení, ovládané a ovládající osoba, koncern, řízená a řídicí osoba;
- Jednání ve shodě;
- Právní úprava rezervního fondu;
- Zrušení a zánik společnosti;
- Neplatnost společnosti;
- Likvidace společnosti;
- Právní úprava veřejné obchodní společnosti-obchodní firma, ručení společníků, založení společnosti, práva a povinnosti společníků, obchodní vedení společnosti, statutární orgán, rozdělení zisku, zákaz konkurence, zrušení a likvidace společnosti, smrt společníka, vypořádání společníků;
- Právní úprava komanditní společnosti- ručení společníků, obchodní firma, společenská smlouva a její obsah, práva a povinnosti společníků, rozdělení zisku, statutární orgán, zrušení a likvidace společnosti;
- Právní úprava společnosti s ručením omezeným- základní definice, ručení společníků, obchodní firma, obsah společenské smlouvy, vklad, základní kapitál, práva a povinnosti společníků, obchodní podíl, jeho převod a přechod, zastavení obchodního podílu, právní úprava tzv. finanční asistence, valná hromada a rozsah její působnosti, svolávání a průběh valné hromady, neplatnost usnesení valné hromady, žaloba společníka o náhradu škody proti jednatele, jednatele a jejich povinnosti, zákaz konkurence, dozorčí rada, změna společenské smlouvy, zvýšení a snížení základního kapitálu, zánik účasti společníka ve společnosti, zrušení a likvidace společnosti;
- Právní úprava akciové společnosti- základní vymezení, obchodní firma, akcie, druhy, formy a podoby akcií, převoditelnost akcií, definice samostatně převoditelných práv, určení rozhodného dne pro výkon práva z akcie, vyměnitelné a prioritní dluhopisy, právní úprava nabývání a upisování vlastních akcií, právní úprava finanční asistence, založení a vznik společnosti, obsah a náležitosti zakladatelské smlouvy, emisní kurz akcií, způsoby založení společnosti, stanovy společnosti, zatímní list, práva a povinnosti akcionářů, neplatnost usnesení valné hromady, právo výkupu účastnických

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

cenných papírů, valná hromada a její působnost, svolávání, průběh, dohody o výkonu hlasovacích práv, ovládací smlouva, představenstvo, jeho složení, působnost, povinnosti člena představenstva, zákaz konkurence, dozorčí rada, její složení a působnost, zvýšení a snížení základního kapitálu včetně jejich způsobů, rezervní fond, opční listy, zrušení a likvidace společnosti;

- Právní úprava družstva- vymezení pojmu a postavení členů družstva, základní kapitál, zapisovaný základní kapitál, základní členský vklad, vstupní vklad, založení družstva, stanovy družstva, vznik a zánik členství, převoditelnost členských práv, vypořádací podíl člena družstva, nedělitelný fond, rozdělení zisku, členská schůze, představenstvo, kontrolní komise, orgány malého družstva, zrušení a likvidace družstva.

Obchodní závazkové vztahy:

- Vymezení relativních obchodů, absolutních obchodů a absolutních neobchodů, vymezení kogentních ustanovení obchodního zákoníku;
- Některá ustanovení o právních úkonech, výklad právních úkonů;
- Jednání o uzavření smlouvy, obchodní podmínky, obchodní zvyklosti, vykládací pravidla;
- Veřejný návrh na uzavření smlouvy a obchodní veřejná soutěž;
- Smlouva o uzavření smlouvy budoucí;
- Zajištění závazku- smluvní pokuta, ručení, bankovní záruka, uznání závazku;
- Zánik závazku splněním, odstoupení od smlouvy, nemožnost plnění, odstupné, zmaření účelu smlouvy, započtení pohledávek;
- Prodlení dlužníka, prodlení věřitele;
- Náhrada škody při porušení povinnosti ze závazkového vztahu;
- Právní úprava promlčení, účinky promlčení, počátek a trvání promlčecí doby, určení promlčecí doby, stavení a přetržení promlčecí doby, obecné omezení promlčecí doby;
- Právní úprava kupní smlouvy, základní vymezení, dodání zboží, doklady vztahující se ke zboží, množství, jakost a provedení zboží, obal zboží, vady zboží faktické a právní, záruka za jakost, nároky z vad zboží, nabytí vlastnického práva ke zboží, přechod nebezpečí škody na zboží, zvláštní ustanovení o náhradě škody, koupě na zkoušku, cenová doložka;
- Smlouva o prodeji podniku a smlouva o nájmu podniku;
- Smlouva o koupi najaté věci (nezaměňovat s leasingovou smlouvou- smlouvou nepojmenovanou);
- Smlouva o úvěru;
- Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Smlouva o uložení věci a smlouva o skladování;
- Smlouva o dílo (základní vymezení, určení definičních znaků ve vztahu ke smlouvě kupní, provedení díla, věci určené k provedení díla, vlastnické právo ke zhotovované věci, cena za dílo, cena podle rozpočtu, způsob provádění díla, vady díla a nároky z vad díla);
- Smlouva mandátní a smlouva komisionářská;
- Smlouva o kontrolní činnosti;
- Smlouva zasílatelská, smlouva o přepravě věci a smlouva o nájmu dopravního prostředku;
- Smlouva o provozu dopravního prostředku;
- Smlouva o zprostředkování a smlouva o obchodním zastoupení (výhradní a nevýhradní zastoupení, právo na odškodnění, konkurenční doložka);
- Smlouva o tichém společenství;
- Smlouva o otevření akreditivu a smlouva o inkasu;
- Smlouva o bankovním uložení věci, smlouva o běžném účtu, smlouva o vkladovém účtu;
- Cestovní šek, slib odškodnění.

Základní ustanovení pro závazkové vztahy v mezinárodním obchodu:

- Zvyklosti, úřední povolení;
- Měna peněžního závazku a přepočtení měn;
- Obvyklá cena, prodlení s plněním peněžitého závazku;
- Okolnosti vylučující odpovědnost;
- Zvláštní ujednání- zákaz dalšího vývozu, ujednání o omezení prodeje, měnová doložka;
- Smlouva o výhradním prodeji;
- Smlouva o vázaných obchodech (závislé smlouvy, vícestranné výměnné obchody).

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7400-182-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník : komentář*. In *Beckova edice komentované zákony*. 1. dotisk 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. 833 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-097-4.

Doporučené studijní zdroje:

Príslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak obchodní zákoník v platném znění.

? Otázky a úkoly

- 1) Vymezte pojem obchodního práva a předmět právní úpravy v obchodním zákoníku.
- 2) Podejte přehled ostatních právních úprav obchodního práva mimo právní úpravu v obchodním zákoníku.
- 3) Podejte systematiku obchodního zákoníku a porovnejte jí, pokud jde o obsah právní úpravy, s občanským zákoníkem.
- 4) Které právní instituty občanského práva jsou použitelné v obchodním právu.

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad vztahem občanského zákoníku a obchodního zákoníku.
- 2) Diskutujete nad tím, které smluvní typy jsou upraveny jak v občanském právu a tak v právu obchodním.

🔑 Klíč k řešení otázek:

- 1) až 4) Viz výklad

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 8: Podnikatel, podnik, podnikání, živnostenské právo

Klíčové pojmy:

podnikatel, podnik, podnikání, živnostenské oprávnění, ohlašovací živnosti, koncesované živnosti

Cíle kapitoly:

- Vymezení základních pojmů obchodního práva, zejména pak vymezení pojmů podnikatel, podnik a podnikání;
- Podání základního přehledu právní úpravy živnostenského práva.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 6 hodin

Výklad:

Smyslem této kapitoly je vysvětlit základní pojmy obchodního práva jakou jsem zejména podnikatel, podnik a podnikání. Dále se kapitola zabývá živnostenským právem tak, jak je upraveno v živnostenském zákoně (zákon č. 455/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Podnikatelem jsou osoby zapsané v obchodním rejstříku, osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění nebo oprávnění podle zvláštních právních předpisů a dále osoby provozující zemědělskou výrobu a zapsané do evidence podle zvláštního právního předpisu.

Podnikání pak vykazuje tyto zákonné znaky:

- soustavnost;
- samostatnost;
- činnost prováděná podnikatelem;
- vlastním jménem;
- na vlastní odpovědnost;
- za účelem dosažení zisku.

Podnik je věcí hromadnou a tvoří jej soubor hmotných i nehmotných složek podnikání, složek osobních. K podniku náleží práva, věci a jiné majetkové hodnoty, které náleží podnikateli a slouží mu k provozování podniku. Vyžaduje se účelovost těchto položek ve vztahu k jejich povaze. Na poměry týkající se podniku se použijí ustanovení o věcech, tím nejsou dotčeny zvláštní právní předpisy (týkající se např. motorových vozidel, nemovitostí, práv k duševnímu vlastnictví).

Obchodní zákoník v této souvislosti definuje další pojmy, jako jsou:

- obchodní majetek;
- obchodní jmění;
- čistý obchodní majetek;
- vlastní kapitál.

Obchodní zákoník v úvodních ustanovení dále definuje organizační složku podniku, která nemá právní subjektivitu a která se zapisuje do obchodního rejstříku, postavení vedoucího organizační složky, náležitosti obchodních listin, následky neoprávněného podnikání pro platnost právních úkonů, otázky jednání podnikatele (jednání zástupců a statutárních orgánů).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Prokura

Zmocnění prokuristy podnikatelem ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku. Platí pak následující základní pravidla:

- může jít jen o osobu fyzickou;
- prokura se zapisuje do obchodního rejstříku a tímto zápisem je též účinná;
- omezení v jednání se týká zcizování nemovitostí;
- možnost udělení prokury více osobám.

Podnikatele zavazuje jednání dalších osob za podmínek uvedených v §15 a § 16 obchodního zákoníku (pověřené osoby, osoby jednající v provozovně podnikatele). Obchodní zákoník i základních rysech řeší i podnikání zahraničních osob.

Živnostenské právo

Živnost je definována podobně jako podnikání, živnostenský zákon pak podává též negativní vymezení pojmu živnosti, když uvádí, které činnosti živností nejsou (např. využívání výsledků duševní tvůrčí činnosti, výkon kolektivní správy autorských práv, činnost lékařů, stomatologů, činnost banka, pojišťoven, advokátů, notářů, znalců a tlumočnicků, hornická činnost, výroba elektřiny, plynu apod.

Všeobecné podmínky provozování živnosti:

- věk (dosažení věku 18 let);
- způsobilost k právním úkonům;
- bezúhonnost.

Zvláštní podmínky provozování živnosti:

- odborná nebo jiná způsobilost.

Překážky provozování živnosti:

- prohlášení konkurzu;
- zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku dlužníka;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- zrušení konkurzu proto, že majetek nepostačuje pro uspokojení věřitelů;
- uložení trestu zákazu činnosti soudem nebo správním orgánem;
- zrušení živnostenského oprávnění z důvodů v zákoně uvedených.

Rozdělení živností:

- ohlašovací (provozovány na základě ohlášení);
- koncesované (na základě koncese-státního povolení).

Živnostenský zákon dále upravuje:

- vznik živnostenského oprávnění;
- provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce (povinně či dobrovolně);
- pokračování v provozování živnosti při úmrtí podnikatele;
- provozovny a povinnosti podnikatelů v souvislosti se zřízenými provozovnami.

Druhy živností ohlašovacích:

- řemeslné;
- vázané;
- volné.

Zákon současně rozebírá jednotlivé požadavky na odbornou způsobilost (přímo v textu zákona či v jednotlivých přílohách v rámci popisu živnosti).

Živnostenský zákon současně řeší procesní postup pro vznik, změnu a zánik živnosti:

- ohlašování živnosti, náležitosti ohlášení, požadavky na přílohy ohlášení;
- řízení o koncesi;
- zánik živnostenského oprávnění včetně zrušení;
- živnostenský rejstřík;
- živnostenská kontrola a správní delikty.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Rozbor příloh k živnostenskému zákonu:

- příloha č.1-živnosti řemeslné;
- příloha č.2-živnosti vázané;
- příloha č.3-živnosti koncesované;
- příloha č.4-předmět podnikání: Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona (volné živnosti);
- příloha č.5-seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost.

Pro úplnost uvedme, že nařízení vlády č. 278/2008 stanovuje obsahovou náplň jednotlivých živností

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7400-182-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník : komentář*. In *Beckova edice komentované zákony*. 1. dotisk 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. 833 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-097-4.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Doporučené studijní zdroje:

Příslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak obchodní zákoník v platném znění a živnostenský zákon v platném znění.

? Otázky a úkoly

- 1) Vymezte pojem podnikání a porovnejte jej s pojmem živnostenské podnikání
- 2) Podejte přehled živností podle živnostenského zákona
- 3) Vymezte pojem podnik
- 4) Definujte jednotlivé složky podniku a zabývejte se náležitostmi smlouvy o prodeji podniku a o nájmu podniku podle obchodního zákoníku
- 5) Definujte pojmy podnikatel a prokura
- 6) Podejte přehled právní úpravy živnostenského zákona

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad vztahem obchodního zákoníku a živnostenského zákona.
- 2) Diskutujete nad právní úpravou podniku jako věci hromadné a právní úpravou jednotlivých složek, které podnik tvoří, včetně konsekvencí v oblasti práva duševního vlastnictví a práva pracovního.

🔑 Klíč k řešení otázek:

1 – 5) Viz výklad

6) Viz výklad k této kapitole i k ostatním kapitolám této opory

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 9: Firemní právo, hospodářská soutěž a její ochrana

Klíčové pojmy:

obchodní firma, soutěžitel, spotřebitel, hospodářská soutěž, nekalá soutěž, generální klauzule

Cíle kapitoly:

- Vymezení pojmu obchodní firma a podání výkladu k ustanovením obchodního zákoníku stran užívání firmy a její právní ochrany;
- Podání základního přehledu právní úpravy ochrany hospodářské soutěže, definice pojmů hospodářská soutěž, nekalá soutěž a zneužití hospodářské soutěže.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 6 hodin

Výklad:

Tato kapitola podává definici obchodní firmy, zabývá se užíváním firmy a právními prostředky její ochrany. Dále pak kapitola podává základní právní přehled ochrany hospodářské soutěže, zejména pak definuje nekalou soutěž a podává základní přehled právní úpravy zákona o ochraně hospodářské soutěže.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Obchodní firma

Obchodní zákoník rozumí obchodní firmou název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku. Obchodní firma se skládá obvykle z kmene a případně dodatku, obchodní společnost a družstvo musí k obchodní firmě připojit údaj o své právní formě, která je součástí obchodní firmy. Pod obchodní firmou podnikatel činí právní úkony. Obchodní zákoník v této souvislosti řeší tento okruh problémů:

- název, pod jakým činí právní úkony podnikatel nezapsaný v obchodním rejstříku;
- obchodní firmu fyzické osoby včetně užití dodatku ke jménu a příjmení;
- firmu obchodní společnosti a družstva;
- zásada nezaměnitelnosti firmy a zásada zákazu klamavosti firmy, zásady pro odlišení firem, aby nebyly zaměnitelné;
- pravidla pro dědění nebo převod podniku a užívání obchodní firmy původního majitele podniku;
- zákaz převodu firmy bez převodu podniku;
- pravidla pro užívání obchodní firmy poté, co společník opustil společnost a obchodní firma nesla jeho jméno;
- právní prostředky ochrany při neoprávněném užívání firmy, kdy se poškozený může domáhat zdržení se takového jednání, odstranění závadného stavu, přiměřeného zadostiučinění za způsobené nemajetkové újmy, náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení. Přiměřené zadostiučinění může být i ve formě peněžité, šlo-li o podstatný zásah do práv k obchodní firmě.

Právní úpravu hospodářské soutěže nalezneme v obchodním zákoníku a v zákoně o ochraně hospodářské soutěže (zákon č. 143/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Oba právní předpisy především vymezují pojem **soutěžitele**:

- podle obchodního zákoníku jde o osoby fyzické i právnické, které se účastní hospodářské soutěže. Nemusí jít o podnikatele. Tyto osoby mají svobodné právo rozvíjet soutěžní činnost, která není zákonem přímo definována, ale v podstatě jde o synonymum konkurence, kdy soutěžitel vyvíjí činnost za účelem minimalizace nákladů a maximalizace zisku, a to za existence ostatních soutěžitelů, ať již

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

v předmětu činnosti stejné, obdobné nebo jinak si konkurující. Pravidla této soutěže a zejména její ochrany před zneužitím a nedovoleným omezováním jsou předmětem právní úpravy v této podoblasti obchodního práva;

- podle zákona o ochraně hospodářské soutěže je soutěžitelem fyzická i právnická osoba, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení, jiné formy seskupování, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat. Jde opět o pojem širší než je pojem podnikatel.

Ochrana hospodářské soutěže se rozpadá do dvou základních forem:

- ochrana před zneužitím účasti v hospodářské soutěži, zde pak hovoříme o nekalé soutěži, která je právně upravena v obchodním zákoníku;
- ochrana před nedovoleným omezováním hospodářské soutěže (viz zákon o ochraně hospodářské soutěže).

Nekalá soutěž

Zákon v první řadě definuje nekalou soutěž tzv. generální klauzulí, v rámci níž vymezuje znaky, které musí jednání naplňovat, aby se jednalo o nekalé soutěžní jednání. Tyto znaky musí být kumulativně naplněny i v případě jednotlivých skutkových podstat dále níže uvedených. V tomto smyslu platí následující:

- musí jít o jednání v hospodářské soutěži nebo hospodářském styku;
- jednání je v rozporu s dobrými mravy soutěže;
- je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo zákazníkům;
- platí objektivní princip, tudíž nemusí jít o zaviněné jednání;
- nekalá soutěž se zakazuje.

Zákon pak podává demonstrativní výčet jednání, která jsou nekalou soutěží, pokud současně naplňují znaky generální klauzule nekalé soutěže:

- klamavá reklama;
- klamavé označení zboží a služeb;
- vyvolání nebezpečí záměny;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele;
- podplácení;
- zlehčování;
- srovnávací reklama;
- porušování obchodního tajemství;
- ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

V případě porušení nebo ohrožení nekalým soutěžním jednáním má osoba, jejíž práva byla takto dotčena, tyto nároky proti rušiteli:

- na zdržení se jednání;
- na odstranění závadného stavu;
- na přiměřené zadostiučinění (případně i v penězích, za účelem odstranění nemajetkové újmy);
- na náhradu škody;
- na vydání bezdůvodného obohacení;
- na zveřejnění rozsudku soudu o porušení nebo ohrožení nekalou soutěží na náklady neúspěšného účastníka řízení.

V této souvislosti se zákon zabývá též okruhem osob, které mohou jednotlivé nároky uplatnit (včetně spotřebitelů a sdružení spotřebitelů a soutěžitelů) a dále otázku důkazního břemene.

Ochrana hospodářské soutěže proti vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení

Právní úpravu nalezneme v zákoně č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. Mezi zde popsána jednání narušující hospodářskou soutěž náleží:

- dohody soutěžitelů;
- zneužití dominantního postavení soutěžitelů;
- spojení soutěžitelů.

Pokud jde o **dohody narušující soutěž**, platí zejména tato pravidla:

- jedná se nejen o dohody, ale též rozhodnutí sdružení soutěžitelů nebo i jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže;
- tyto dohody jsou neplatné a zakázané ze zákona, pokud nestanoví zákon jinak nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nestanoví výjimky (tento úřad je nejvyšším správním úřadem na úseku ochrany hospodářské soutěže);
- zakázané nejsou dohody, které mají zanedbatelný hospodářský dopad (zásada de minimis);
- zákon podává demonstrativní výčet zakázaných dohod, ať již horizontálních či vertikálních;
- zákon rozlišuje horizontální, vertikální a smíšené dohody;
- vymezeny jsou tzv. blokové výjimky v souladu s právem EU;
- zákon vymezuje pravomoci úřadu ohledně rozhodnutí o tom, která dohoda je zakázaná a ohledně níž zakáže plnění (uvedené lze nahradit rozhodnutím o zastavení řízení pod podmínkou, že účastníci řízení navrhnou závazky k obnovení účinné hospodářské soutěže.

Co se týče **zneužití dominantního postavení**, platí mimo jiné následující:

- jde o situaci, kdy tržní síla soutěžitele nebo společně více soutěžitelů umožňuje těmto se chovat ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích;
- tržní síla se posuzuje podle hodnotového vyjádření objemu dodávek nebo nákupu na trhu za období dle zákona, a dále podle dalších ukazatelů (hospodářská a finanční síla soutěžitele, právní a jiné překážky vstupu na trh pro další soutěžitele, stupeň integrace soutěžitelů, struktura trhu, velikost tržních podílů konkurentů);
- zakázaná není dominance jako taková, ale její zneužití, když přehled takových jednání demonstrativně podává zákon.

Pokud jde o **spojování soutěžitelů**, platí toto:

- ke spojení dochází fúzí dvou a více soutěžitelů, kteří předtím působili na trhu samostatně;
- nejde jen o fúze v klasickém slova smyslu podle zákona o přeměnách obchodních společností a družstev, ale i o nabytí podniku smlouvou či jiným způsobem, nabytí účastnických cenných papírů na jiném soutěžiteli, smlouva umožňující kontrolu jiného soutěžitele, společná kontrola podle zákona;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- spojení soutěžitelů za podmínek uvedených v zákoně podléhá souhlasu úřadu, a to v závislosti na celkovém čistém obratu všech spojujících se soutěžitelů za poslední účetní období, čistém obratu jednotlivých spojovaných soutěžitelů, to vše na trhu v ČR a zkoumáno též celosvětově;
- zákon stanoví pravidla pro výpočet obratu;
- zákon stanoví procesní postup pro rozhodování úřadu stran povolení spojení, návrhu na povolení, podmínky pro povolení spojení, lhůt pro rozhodnutí úřadu, zjednodušeného řízení o povolení spojení;
- spojení je posuzováno úřadem za použití zákonných kritérií uvedených v §17 zákona (potřeba zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže, struktura spojovaných soutěžitelů, jejich podíly na trhu, jejich hospodářská a finanční síla, prospěch spotřebitele, možnost volby dodavatelů a odběratelů spojovaných soutěžitelů apod.).

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7400-182-6.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. Obchodní zákoník : komentář. In *Beckova edice komentované zákony*. 1. dotisk 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. 833 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-097-4.

Doporučené studijní zdroje:

Příslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak obchodní zákoník v platném znění a zákon o ochraně hospodářské soutěže v platném znění.

? Otázky a úkoly

- 1) Vymezte pojem soutěžitel podle obchodního zákoníku a podle zákona o ochraně hospodářské soutěže.
- 2) Podejte výklad k pojmu hospodářská soutěž a vymezte způsoby, jak může být narušena a jaká jsou negativa jejího narušení ve vztahu k soutěžitelům a spotřebitelům.
- 3) Vymezte znaky nekalé soutěže.
- 4) Definujte jednotlivé skutkové podstaty nekalé soutěže podle obchodního zákoníku a vymezte definiční znaky jednotlivých skutkových podstat.
- 5) Definujte způsoby a formy narušení hospodářské soutěže podle zákona o ochraně hospodářské soutěže.

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad vztahem právními prostředky ochrany před nekalou soutěží a porovnejte je s právními prostředky ochrany před zneužitím hospodářské soutěže podle zákona o ochraně hospodářské soutěže.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- 2) Diskutujete nad právní úpravou náhrady škody a bezdůvodného obohacení v souvislosti s nároky osoby dotčené nekalým soutěžním jednáním. Zamyslete se, jaké skutečnosti musí dotčená osoba prokázat za účelem úspěšného uplatnění těchto nároků.

🔑 Klíč k řešení otázek:

- 1) *Viz výklad*
- 2) *Viz výklad*
- 3) *Viz výklad*
- 4) *Viz výklad*
- 5) *Viz výklad*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 10:Obchodní společnosti a družstvo

Klíčové pojmy:

obchodní společnost, veřejná obchodní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, družstvo, kapitálové a osobní společnosti

Cíle kapitoly:

- Vymezení pojmu obchodní společnost a družstvo a podání přehledu právních forem obchodních společností a družstev;
- Podání základního přehledu právní úpravy jednotlivých forem obchodních společností a družstev;
- Zaměření se na právní úpravu akciové společnosti.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 8 hodin

Výklad:

Tato kapitola podává výklad pojmu obchodní společnost a družstvo, zabývá se právní úpravou jednotlivých právních forem obchodních společností a zaměřuje se detailněji na právní úpravu akciových společností, to vše podle současně platného právního stavu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Obchodní společnost

Zákon definuje obchodní společnost jako právnickou osobu založenou za účelem podnikání, nestanoví-li zákon jinak. Obchodní společnosti dělíme na osobní (veřejná obchodní společnost a komanditní společnost) a kapitálové (společnost s ručením omezeným a akciová společnost) a dále na evropské společnosti a evropské hospodářské zájmové sdružení.

Obchodní zákoník v obecných ustanoveních upravuje základní okruh otázek týkajících se obchodních společností s tím, že tato ustanovení se analogicky použijí i na družstva, to vše tehdy, pokud u jednotlivých obchodních společností nebo družstvu není dáno speciální úpravou jinak. Obchodní zákoník v ust. §56 a násl. řeší tuto problematiku:

- Účel obchodní společnosti;
- Ručení společníků za závazky společnosti;
- Založení společnosti (zakladatelský dokument-společenská smlouva, zakládací listina, zakladatelská smlouva);
- Základní kapitál a vklad společníka včetně oceňování nepeněžitých vkladů;
- Správa a splácení vkladů společníků před vznikem společnosti;
- Podíl coby majetkové právo představující účast společníka ve společnosti;
- Vznik společnosti a jednání jménem společnosti před zápisem do obchodního rejstříku;
- Podnikatelská seskupení (ovládající a ovládaní osoba, řídicí a řízená osoba, koncern) a jednání ve shodě;
- Zrušení společnosti bez likvidace a s likvidací a zánik společnosti;
- Likvidace společnosti.

Veřejná obchodní společnost

- Počet společníků alespoň dva;
- Společníci ručí svým majetkem za závazky společnosti;
- Společníci musí splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti a nesmí být u nich dána překážka provozování živnosti podle živnostenského zákona;
- Společníky mohou být fyzické i právnické osoby;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Zakladatelským dokumentem je společenská smlouva, ke změně je třeba souhlasu všech společníků;
- K obchodnímu vedení je oprávněn každý společník, všichni společníci jsou statutárními orgány.

Komanditní společnost

- Jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti (komplementáři) celým svým majetkem a jeden nebo více společníků jen do výše nesplacených vkladů (komanditisté);
- Zakladatelským dokumentem je společenská smlouva;
- K obchodnímu vedení jsou oprávněni komplementáři, statutárním orgánem jsou rovněž komplementáři;
- Zákon stanoví pravidla pro rozdělení zisku.

Společnost s ručením omezeným

- Základní kapitál je tvořen vklady společníků;
- Společníci ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně do výše souhrnu svých nesplacených vkladů podle stavu zapsanému v obchodním rejstříku;
- Zákon stanoví minimální výši základního kapitálu a minimální výši vkladu každého společníka, pravidla pro splacení vkladu;
- Zakladatelským dokumentem je společenská smlouva, je-li jen jeden společník, pak zakladatelská listina;
- Účast společníka na společnosti je představována obchodním podílem, zákon stanoví pravidla pro jeho převoditelnost na třetí osoby, otázku dědění podílu a jeho rozdělení, dále pak i otázku zastavení obchodního podílu;
- Zákon stanoví pravidla pro rozdělení zisku, dále pro tzv. finanční asistenci a tvorbu rezervního fondu;
- Společníci rozhodují na valné hromadě, která je nejvyšším orgánem společnosti, její působnost je vymezena v §125 obchodního zákoníku, stejně tak i pravidla pro svolání valné hromady, její průběh, práva společníků na valné hromadě;
- Statutárním orgánem jsou jednatelé, v této souvislosti zákon stanoví též pravidla zákazu konkurence. Na právní poměry jednatelů se použijí i §194 a

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

§196a obchodního zákoníku, které se týkají představenstva akciové společnosti;

- Kontrolním orgánem je dozorčí rada, která nemusí být ve společnosti s ručením omezeným zřízena;
- Zákon pak dále řeší otázku změn společenské smlouvy, zvyšování a snižování základního kapitálu, trušení účasti společníka ve společnosti apod.

Akciová společnost

- Obecná ustanovení-obchodní zákoník, zvláštní právní předpisy-zákon o bankách, zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zákon o kolektivním investování, zákon o evropské společnosti, zákon o cenných papírech;
- Základní kapitál rozvržený na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě;
- Společnost odpovídá za závazky celým majetkem, společník neručí;
- Akcie-cenné papíry, právo podílet se na řízení společnosti, na zisku a na likvidačním zůstatku;
- Listinná a zaknihovaná podoba (firma, jmenovitá hodnota, forma akcie, název akcionáře u akcií na jméno, výše základního kapitálu, počet akcií k datu emise, datum emise, číselné označení a podpis členů představenstva, druh akcie a práva s ním spojená, nejde-li o kmenové akcie), zaknihované akcie-Centrální depozitář cenných papírů-nahrazeny zápisem do centrální evidence cenných papírů (zápisy na účtu vlastníků);
- Forma akcií-na jméno a na majitele, seznam akcionářů;
- Možnost omezení převoditelnosti akcie na jméno (souhlas orgánu společnosti) a k možnosti akcie zastavit;
- Převod akcie na jméno rubopisem a předáním;
- Akcie na majitele volně převoditelné, práva vykonává ten, kdo akcie předloží;
- Smlouvy o převodu akcií-zákon o cenných papírech;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Samostatně převoditelná práva z akcie-právo na vyplacení dividendy, na upisování akcií a vyměnitelných a prioritních dluhopisů a právo na vyplacení likvidačního zůstatku (smlouva o postoupení pohledávky), někdy nutný zápis v evidenci zaknihovaných cenných papírů;
- Zaměstnanecké akcie za zvýhodněných podmínek (stanovy), nemusí splatit celý emisní kurs nebo celou cenu, za kterou je společnost pro zaměstnance nakoupila, rozdíl kryt z vlastních zdrojů společnosti;
- Přednostní práva na výplatu dividendy a podílu na likvidačním zůstatku (prioritní akcie-stanovy), jen do poloviny základního kapitálu společnosti, možnost vydání akcií, s nimiž není spojeno právo hlasovat na valné hromadě;
- Vyměnitelné dluhopisy-právo na výměnu za akcie, a prioritní dluhopisy-právo na přednostní upisování akcií (stanovy a rozhodnutí o podmíněném zvýšení základního kapitálu)-§160, k převodu práv z těchto cenných papírů musí být vydán zvláštní cenný papír-opční list;
- Zákaz upisování vlastních akcií, omezená možnost nabývání vlastních akcií a zatímních listů;
- Povinnost zakladatelů nebo členů představenstva (při zvýšení základního kapitálu) splatit emisní kurs vlastních upsaných akcií, nabývání vlastních akcií jen tehdy, je-li zcela splacen emisní kurs, usnesla-li se na tom valná hromada s určením omezení doby nabytí a omezení množství akcií, dále nezpůsobí-li to snížení vlastního kapitálu pod základní kapitál, nepřivodí-li to úpadek. To neplatí, jde-li o plnění rozhodnutí valné hromady o snížení základního kapitálu nebo vstupuje-li do práv předchozího vlastníka nebo na základě zákonné povinnosti či rozhodnutí soudu za účelem ochrany menšinových akcionářů (např. při fúzi, rozdělení, přeměně společnosti), dále v soudní dražbě, nebo bezúplatně;
- Povinnost zcizit akcie nabyté v rozporu s výše uvedeným do jednoho roku od jejich nabytí pod sankcí zrušení společnosti soudem a nařízením likvidace (nejde tedy o neplatný právní úkon), nemožnost vykonávat hlasovací práva vázaná na vlastní akcie;
- Finanční asistence-podmínky pro poskytnutí půjčky, úvěru, zálohy či jiného plnění pro účely získání účasti na společnosti-§161f;

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Podobná ustanovení platí i pro nabytí akcií ovládající osoby osobou ovládanou a pro finanční asistenci ovládající osoby ve prospěch ovládané osoby;
- Založení a vznik společnosti (jeden zakladatel-právnícká osoba), zakladatelská smlouva, zakladatelská listina;
- Základní kapitál podle toho, zda je společnost zakládána s veřejnou nabídkou akcií nebo bez veřejné nabídky (20 mil resp. 2 mil. Kč), zvláštní ustanovení pro banky a pojišťovny;
- Zakladatelská smlouva-náležitosti (§163);
- Emisní kurz akcie (částka, za kterou je akcie vydávána, nesmí být nižší než jmenovitá hodnota, rozdíl je emisní ážio, podobně pak jde o rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu a jmenovitou hodnotou akcie, emisní kurs se splácí na zvláštní bankovní účet;
- Veřejná nabídka akcií-zabezpečení vytvoření základního kapitálu převyšujícího jmenovitou hodnotu akcií, upsaných zakladateli, uveřejnění a možnost nahlédnutí do stanov společnosti;
- Upsání akcií-zápis do listiny upisovatelů, jen peněžité vklady, splaceno musí být emisní ážio a 10% jmenovité hodnoty akcie, možnost odmítnutí dalšího upisování po upsání navrhovaného základního kapitálu, do ustavující valné hromady musí být splaceno 30% jmenovité hodnoty, lhůty splatnosti stanoví zakladatelé v listině upisovatelů;
- Ustavující valná hromada do 60 dnů od účinného upsání, nutnost přítomné jedné poloviny upsaných akcií, schválení založení společnosti, stanov, volba orgánů společnosti, případně o přípustnosti upsání nad navrženou výši, schválení nepeněžitých vkladů podle znaleckých posudků, průběh osvědčuje notář;
- Stanovy (§173, §174);
- Vznik společnosti;
- Zatímní list (v případě nesplacení celého emisního kursu), náhrada za upsané a nesplacené akcie, cenný papír na řad, ručení za splacení v případě převodu, výměna zatímního listu za akcie-výzva představenstva;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Splatnost emisního kurz-jeden rok od vzniku společnosti, lhůty upravují stanovy, úrok z prodlení 20%, sankce-vyloučení upisovatele a výzva k vrácení zatímních listů, případně jejich prohlášení za neplatné;
- Práva a povinnosti akcionářů- podíl na zisku (dividenda) schválená valnou hromadou podle výsledků hospodaření, poměrem jmenovitých hodnot k jmenovitým hodnotám všech akcií, nelze vyplácet, klesne-li vlastní kapitál pod základní kapitál, zvýšený o rezervní fond a upsané akcie na zvýšení základního kapitálu;
- Podíl člena představenstva na zisku (nebo člena dozorčí rady)-tantiéma-schvaluje valná hromada;
- Splatnost dividendy tři měsíce od rozhodnutí valné hromady, místo placení adresa akcionáře nebo místo určené stanovami či valnou hromadou u akcií na majitele, jde o samostatně převoditelné právo;
- Akcionář nemá právo na vrácení vkladu (neplatí při snížení základního kapitálu, odkupu jeho akcií za zákonných podmínek, při vrácení zatímního listu a při rozdělení podílu na likvidačním zůstatku);
- Právo na podíl na likvidačním zůstatku;
- Právo účastnit se valné hromady, hlasovat na ní, právo požadovat vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti potřebného pro posouzení předmětu jednání valné hromady, právo uplatňovat návrhy a protinávrhy, hlasovací právo je spojeno s akcií (§180);
- Právo žádat svolání mimořádné valné hromady-§181;
- Neplatnost usnesení valné hromady (obdobně jako §131, nepodstatné porušení jsou vady pozvánky nebo oznámení o konání valné hromady);
- Veřejný návrh na koupi nebo směnu účastnických cenných papírů právo výkupu účastnických cenných papírů (přechod všech akcií na hlavního akcionáře-hranice 90% základního kapitálu, povinnost svolat valnou hromadu, přiměřené protiplnění-znalecký posudek, přezkum soudem v zákonné lhůtě, postup pro vrácení akcií a placení protiplnění, u akcií na regulovaném trhu je nutný souhlas ČNB se zdůvodněním výše protiplnění, nevyžaduje se znalecký posudek;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Valná hromada (§184 a násl.)-stanovy určují pravidla svolávání (pozvánka na valnou hromadu), její průběh, zastupování na valné hromadě, usnášeníschopnost, určení, kdy rozhoduje VH prostou většinou přítomných akcionářů, kdy kvalifikovanou většinou dvou třetin či třech čtvrtin;
- Působnost valné hromady (§187);
- Průběh valné hromady (§188), zápis z valné hromady (§189);
- Představenstvo (§191 a násl.), zákaz konkurence, důležité povinnosti členů představenstva (§194),
- Dozorčí rada (§197 a násl.);
- Zvýšení základního kapitálu (VH, způsob a rozsah zvýšení)-upsáním nových akcií (§203), přednostní právo k úpisu dosavadních akcionářů, možnost vydání poukázky na akcie coby cenného papíru na doručitele před zápisem zvýšení základního kapitálu do OR, v OR nejprve zaspáno rozhodnutí o zvýšení, pak lze přistoupit k úpisu, pak následuje zápis zvýšení zákl. kapitálu při splacení alespoň 30% jmenovité hodnoty a úplném splacení nepeněžitých vkladů (ty jsou povoleny jen výjimečně);
- Podmíněné zvýšení základního kapitálu;
- Zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti (použití čistého zisku po provedení přídělu do rezervního fondu), pak následuje vydání nových akcií a jejich rozdělení akcionářům, nebo zvýšení jmenovité hodnoty dosavadních akcií;
- Kombinované zvýšení základního kapitálu;
- Zvýšení základního kapitálu rozhodnutím představenstva (na základě usnesení valné hromady);
- Snížení základního kapitálu (rozhoduje VH, nesmí se snížit dobytnost pohledávek věřitelů, přednostně se ke snížení použijí vlastní akcie nabyté společností, je-li společnost povinna zákl. kapitál snížit, následuje jejich zničení;
- Snížení ZK snížením jmenovité hodnoty akcií (případně nesplacených akcií, na něž byly vydány zatímní listy), vzetím akcií z oběhu (losováním nebo na základě návrhu smlouvy), upuštěním od vydání nesplacených akcií, na které byly vydány zatímní

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

listy. Ochrana věřitelů, výzva k přihlášení pohledávek, možnost žádat zajištění pohledávek;

- Rezervní fond;
- Opční listy-cenné papíry pro převoditelnost vyměnitelných a prioritních dluhopisů, cenný papír na doručitele;
- Zrušení a zánik (obecná ustanovení, likvidátora jmenuje VH, likvidační zůstatek se dělí v poměru jmenovitých hodnot).

Družstvo

- Jde o společenství neuzavřeného počtu osob;
- Účelem založení nemusí být jen podnikatelská činnost, ale též zajišťování hospodářských, bytových, sociálních nebo jiných potřeb členů družstva, minimální počet členů stanoví zákon na pět osob;
- Zákon vymezuje základní kapitál, zapisovaný základní kapitál, základní členský vklad a vstupní vklad;
- Družstvo se zakládá ustavující schůzí družstva;
- Zákon dále upravuje vznik a zánik členství, zvláštní podmínky platí pro družstva bytová;
- Orgány družstva jsou členská schůze, představenstvo, kontrolní komise.

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7400-182-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník : komentář*. In *Beckova edice komentované zákony*. 1. dotisk 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. 833 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-097-4.

Doporučené studijní zdroje:

Príslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak obchodní zákoník v platném znění.

? Otázky a úkoly

- 1) Vymezte pojem obchodní společnost a uveďte, jaké obchodní společnosti zná český právní řád.
- 2) Zabývejte se rozdíly v právní úpravě veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.
- 3) Jaké orgány má společnost s ručením omezeným.
- 4) Definujte obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným.
- 5) Definujte pojem akcie, jaké druhy, formy a podoby akcií zná český právní řád.
- 6) Definujte pojem samostatně převoditelných práv v rámci úpravy akciové společnosti.
- 7) Podejte výklad k převoditelnosti akcií podle platné právní úpravy.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad rozdíly mezi obchodním podílem ve společnosti s ručením omezeným a právní povahou akcií u akciové společnosti.
- 2) Zamyslete se nad ručením společníků za závazky obchodní společnosti u jednotlivých obchodních společností a na tomto základu pak vymezte rozdíly mezi osobními a kapitálovými společnostmi.

🔑 Klíč k řešení otázek:

- 1) až 7) Viz výklad

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 11: Obchodní závazkové právo

Klíčové pojmy:

absolutní a relativní obchody, vznik závazku, zajištění závazku, zánik závazku, kupní smlouva, smlouva o dílo

Cíle kapitoly:

- Vymezení základních pojmů obchodního závazkové práva, zejména pak pojmy absolutní a relativní obchody,
- Podání výkladu ke vzniku, změně, zajištění a zániku obchodních závazků,
- Podání výkladu k základním smluvním typům upraveným v obchodním zákoníku.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 7 hodin

Výklad:

Tato kapitola podává základní právní přehled o obchodním závazkovém právu, zejména vymezuje základní pojmy absolutních a relativních obchodů. Dále pak kapitola pojednává o dvoukolejnosti obchodního závazkového práva, které je dáno kombinovanou a propojenou právní úpravou dle občanského a obchodního zákoníku. Kapitola vymezuje základní pravidla pro vznik, změnu, zajištění a zánik závazků a v závěru pak podává přehled základních smluvních typů, které upravuje obchodní zákoník s tím, že zvláště se zabývá smlouvou kupní a smlouvou o dílo.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Absolutní a relativní obchody a vznik závazků

Absolutními obchody označujeme závazkové vztahy, které se řídí ustanoveními obchodního zákoníku bez ohledu na povahu účastníků závazkových vztahů. Nalezneme je v ust. §261 odst. 3 obchodního zákoníku, příkladmo uvedme, že se jedná o tyto závazkové vztahy:

- Vztahy mezi zakladateli obchodních společností, vztahy mezi společníky a obchodní společností;
- Vztahy z úplatných smluv o cenných papírech;
- Smlouva o prodeji podniku, smlouva o úvěru, smlouva o zastavení obchodního podílu;
- Smlouva zasílatelská, smlouva o tichém společenství, smlouva o provozu dopravního prostředku, smlouva o otevření akreditivu, smlouva o inkasu;
- Vztahy z bankovní záruky;
- Vztahy mezi statutárními orgány a obchodní společností;
- Vztahy z tzv. finančního zajištění.

Relativními obchody pak označujeme takové závazkové vztahy, které se řídí obchodním zákoníkem s ohledem na povahu účastníka tohoto vztahu. Musí jít o vztahy mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti (při vzniku musí být zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týká jejich podnikatelské činnosti) nebo o vztahy mezi státem nebo samosprávnou územní jednotkou a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, jestliže se týkají zabezpečování veřejných potřeb.

V této souvislosti pak platí následující:

- Řídí-li se obchodním zákoníkem hlavní závazkový vztah, řídí se jím i vztahy ze zajištění hlavního závazku;
- Pokud některý smluvní typ je výlučně upraven v občanském zákoníku, řídí se vztahy z takové smlouvy ustanoveními občanského zákoníku o tomto smluvním typu a obchodním zákoníkem;
- Smluvní strany se mohou dohodnout, že jejich vztah nespádající pod vztahy nespádající pod vztahy uvedené v §261, se řídí obchodním zákoníkem, dohoda vyžaduje písemné formy a nejsou tím dotčena ustanovení o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Strany se mohou odchýlit od jednotlivých ustanovení obchodního zákoníku s výjimkou ustanovení výslovně uvedených jako kogentní (§263 obchodního zákoníku).

Pokud jde o obecnou část obchodního závazkového práva, pak obchodní zákoník odlišně od zákoníku občanského upravuje tuto problematiku:

- Výklad právních úkonů, neplatnost právních úkonů (relativní neplatnost);
- Některá ustanovení o uzavírání smluv (možnost uzavřít nepojmenovanou smlouvu, poskytnutí důvěrných informací, forma smlouvy-kladen důraz na větší neformálnost, určení části obsahu smlouvy odkazem na všeobecné obchodní podmínky, užití vykládacích pravidel);
- Veřejný návrh na uzavření smlouvy a obchodní veřejnou soutěž;
- Smlouva o smlouvě budoucí (jde o závazek jedné nebo více stran uzavřít smlouvu v určené lhůtě k výzvě druhé strany s právem, aby obsah smlouvy určil soud a nahradil projev vůle strany, která uzavřít budoucí smlouvu odmítá, případně s právem žádat náhradu škody);
- Některá ustanovení o společných závazcích a právech (důraz kladen na solidaritu zavázaných stran).

Pokud jde o **změnu závazků**, lze použít příslušná ustanovení občanského zákoníku, zda máme na mysli zejména:

- Dohodu o změně závazku;
- Smlouvu o postoupení pohledávky;
- Převzetí dluhu a přistoupení k závazku.

Zajištění závazků se rovněž řídí ustanoveními občanského zákoníku, zde uvedme alespoň některé zajišťovací instrumenty:

- Zástavní právo;
- Zadržovací právo (v některých zvláštních ustanoveních obchodního zákoníku je zadržovací právo upraveno pro zajištění nároků jedné smluvní strany na zaplacení dlužné částky proti nároku na vrácení věci);

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Zajišťovací převod práva;
- Zajišťovací postoupení pohledávky;
- Dohoda o srážkách ze mzdy.

Pokud jde o další zajišťovací instrumenty, pak obchodní zákoník upravuje:

- Smluvní pokutu, kde však jde pouze o doplnění k úpravě dané občanským právem (objektivní odpovědnost, moderační právo soudu snížit nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu);
- Ručení;
- Bankovní záruku (oproti ručení je omezena akcesorická povaha zajištění, neboť věřitel má právo na planění vůči bance bez ohledu na námitky, které by mohl proti nároku vznášet hlavní dlužník, banka tyto námitky použít v principu nemůže, nýbrž musí plnit v souladu se záručním prohlášením.

Zánik závazku:

- Obchodní zákoník podrobně upravuje otázku způsobu, místa a doby plnění, když splnění je jedním z nejčastějších způsobů zániku závazku;
- Odstoupení od smlouvy pro prodlení dlužníka nebo věřitele, zákon rozlišuje podstatné porušení smlouvy a nepodstatné porušení smlouvy;
- Zánik závazku pro nemožnost plnění jen doplňuje občanskoprávní úpravu;
- Zvláště se upravuje možnost sjednání odstupného;
- Zmaření účelu smlouvy;
- Započtení pohledávek je v principu upraveno zákoníkem občanským, obchodní zákoník tuto úpravu pouze doplňuje.

Obchodní zákoník v rámci obecné závazkové části dále upravuje:

- Prodlení věřitele a prodlení dlužníka s následky z toho vyplývajícími;
- Náhradu škody pro případ porušení smluvní povinnosti (analogicky se však použije i pro porušení obchodního zákoníku a jeho ustanovení).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Výlučnou úpravou promlčení obchodní zákoník v podstatě nahrazuje úpravu občanskoprávní:

- Předmět promlčení-práva ze závazkových vztahů;
- Účinky promlčení-nejde o zánik závazku, jen o oslabení nároku;
- Počátek a trvání promlčecí doby;
- Stavení a přetržení promlčecí doby;
- Délka promlčecí doby;
- Obecné omezení promlčecí doby (promlčecí dobu lze dohodou stran prodloužit).

Zvláštní závazkové právo

Kupní smlouva a smlouva o dílo jsou významnými smluvními typy upravenými obchodním zákoníkem. Podstatné je v první řadě určit hranici vymežující tyto dva příbuzné smluvní typy, zde pak platí následující pravidla:

- Předmětem závazku prodávajícího je dodání movité věci, v případě nemovité věci jde o závazek provést dílo, které může spočívat i ve zhotovení nemovité věci nebo vytvoření jiného hmotně zachyceného výsledku činnosti;
- Pokud má být zboží teprve vyrobeno, považuje se smlouva o dodání takového zboží za smlouvu kupní, pokud podstatnou část věcí k výrobě nemá dodat kupující;
- Za kupní smlouvu se nepovažuje taková smlouva, kdy převážná část závazku zahrnuje vykonání činnosti, nebo závazek dodavatele zahrnuje montáž zboží;
- Dílem se rozumí zhotovení určité věci, pokud nespadá pod kupní smlouvu, montáž věci, její údržba, oprava, úprava nebo hmotně zachycený výsledek jiné činnosti;
- Dílem je vždy montáž, oprava, úprava, zhotovení, údržba stavby nebo její části;
- V obou případech jde o smlouvu úplatnou, cena musí být dohodnuta nebo dohodnut způsob jejího dodatečného určení;

Pokud jde o kupní smlouvu, řeší dále obchodní zákoník okruh těchto otázek:

- Povinnosti prodávajícího stran dodání zboží, místa dodání a termínu dodání;
- Doklady vztahující se ke zboží (doklady nutné k převzetí a užívání zboží, doklady podle smlouvy, doklady nutné k převzetí přepravovaného zboží a k jeho proclení);
- Množství, jakost, provedení a obal zboží;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Vady zboží a záruku za jakost;
- Právní vady zboží;
- Nároky z vad zboží rozlišující podstatné vady a nepodstatné vady;
- Přejedání vlastnického práva ke zboží a nebezpečí škody na zboží;
- Zvláštní ustanovení o náhradě škody;
- Vedlejší smluvní ujednání-koupě na zkoušku, cenová doložka.

Co se týče smlouvy o dílo, obchodní zákoník řeší okruh těchto otázek:

- Provedení díla;
- Věci určené k provedení díla;
- Přejedání vlastnického práva k zhotovované věci a nebezpečí škody na ní;
- Cena za dílo a cena určená podle rozpočtu;
- Způsob provádění díla;
- Rozlišení ukončení díla, předání díla, provedení díla;
- Povinnosti objednatele při převzetí díla;
- Vady díla (s odkazem na ustanovení obchodního zákoníku o smlouvě kupní).

Obchodní zákoník dále upravuje mimo jiné tyto smluvní typy:

- Smlouva o prodeji podniku (resp. části podniku);
- Smlouva o nájmu podniku (resp. o části podniku);
- Smlouva o koupi najaté věci (nesměšovat s leasingovou smlouvou, která je většinou uzavírána jako nepojmenovaná smlouva);
- Smlouva o úvěru;
- Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví (nikoliv k dalším předmětům duševního vlastnictví);
- Smlouva o uložení věci (bezúplatná);
- Smlouva o skladování (úplatná);
- Smlouva mandátní;
- Smlouva komisionářská;
- Smlouva o kontrolní činnosti;
- Smlouva o přepravě věci;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Smlouva zasílatelská;
- Smlouva o nájmu dopravního prostředku;
- Smlouva o provozu dopravního prostředku;
- Smlouva o obchodním zastoupení;
- Smlouva zprostředkovatelská;
- Smlouva o tichém společenství;
- Smlouva o otevření akreditivu;
- Smlouva o inkasu;
- Smlouva o běžném a vkladovém účtu.

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7400-182-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník : komentář*. In *Beckova edice komentované zákony*. 1. dotisk 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. 833 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-097-4.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Doporučené studijní zdroje:

Příslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak obchodní zákoník v platném znění.

? Otázky a úkoly

- 1) Vymezte předmět právní úpravy obchodního závazkového práva.
- 2) Definiujte pojmy absolutní obchod, relativní obchod, absolutní neobchod.
- 3) Vyjmenujte absolutní obchody a ustanovení obchodního zákoníku, která jsou kogentní.
- 4) Vyjmenujte způsoby zajištění obchodněprávních závazků.
- 5) Vymezte právní důvody změny obchodněprávního závazku.
- 6) Vyjmenujte způsoby zániku obchodněprávních závazků, které jsou upraveny v občanském zákoníku.
- 7) Zabývejte se rozdíly v definici smlouvy kupní a smlouvy o dílo podle obchodního.

? Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad vztahem občanského a obchodního zákoníku stran problematiky vzniku, změny a zániku obchodních závazků.
- 2) Zamyslete se nad náležitostmi a právními důsledky narovnání pro obchodní závazkový vztah.

🔑 Klíč k řešení otázek:

- 1) až 7) Viz výklad v této kapitole a jiných kapitolách této opory

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 12: Právní úprava oceňování majetku, metody oceňování majetku

Klíčové pojmy:

oceňování majetku, způsoby oceňování majetku, nákladový způsob, výnosový způsob, porovnávací způsob

Cíle kapitoly:

- Vymezení právního rámce oceňování majetku;
- Vymezení základních způsobů oceňování majetku podle platného právního stavu;
- Způsoby oceňování majetku podle zákona o účetnictví.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 5 hodin

Výklad:

Tato kapitola podává přehled právního rámce pro oceňování majetku, zejména se zaměřuje na právní úpravu dle zákona o oceňování majetku a zákona o účetnictví a definuje jednotlivé způsoby oceňování majetku.

Základem pro pochopení této problematiky je vymezení pojmu majetek tak, jak o něm byl podán výklad výše v této opoře.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Právní rámec

- Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška č. 3/2008 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku (oceňovací vyhláška);
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Metody (způsoby) oceňování majetku podle zákona o oceňování majetku

Předmětem oceňování podle tohoto zákona je majetek- tedy věci, práva a jiné majetkové hodnoty, a dále i služby, to vše pro účely stanovené zvláštními předpisy. Pokud zákon nestanoví jinak, oceňují se majetek a služby obvyklou cenou, která je definována těmito znaky:

- cena dosažená při prodeji stejného nebo obdobného majetku či poskytování stejné či obdobné služby;
- v obvyklém obchodním styku v tuzemsku;
- zásada zvážení všech okolností, které mají vliv na určení obvyklé ceny;
- nepřihlíží se k mimořádným okolnostem trhu, osobním poměrům ani k vlivu zvláštní obliby předmětu ocenění.

Jinými způsoby ocenění majetku a služeb podle zákona jsou tyto metody ocenění:

- nákladový způsob (vychází se z nákladů nutných na pořízení předmětu ocenění v místě ocenění a podle stavu předmětu ocenění ke dni ocenění);
- výnosový způsob (vychází se z výnosu skutečně dosahovaného nebo kterého je možné obvykle dosáhnout za daných podmínek a přihlíží se k úrokové míře-kapitalizaci výnosu);
- porovnávací způsob (porovnává se cena dosažená při prodeji stejného nebo obdobného předmětu ocenění);
- podle jmenovité hodnoty (vychází se z částky, na kterou předmět ocenění zní nebo která je v tomto smyslu zřejmá);
- podle účetní hodnoty (vychází se ze způsobu ocenění podle účetních předpisů);
- podle kurzové hodnoty (vychází se z ceny zaznamenané za určité období na trhu);

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- sjednanou cenou (cena sjednaná při prodeji nebo cena, která z této sjednané ceny vychází).

Zákon o oceňování majetku upravuje způsoby oceňování majetku a služeb pro účely taxativně stanovené tímto zákonem (zejména oceňování pro účely daňové, dědictví, apod.).

Pro jednotlivé druhy majetku a služeb pak zákon stanoví, jakou metodou se oceňují s tím, že pokud je možné využít více metod ocenění, je třeba přihlídnout k:

- účelu ocenění;
- subjektu, z jehož hlediska je oceňování zpracováno.

Zákon o oceňování pak podle jednotlivých položek majetku stanoví jednotlivé způsoby ocenění pro ten který předmět, bližší pak výpočty ocenění stanoví prováděcí vyhláška shora uvedená. Jde o tyto položky:

- nemovitosti (stavby, byty a nebytové prostory, pozemky podle druhu pozemku, trvalé porosty podle druhu porostu);
- majetková práva (práva k předmětům duševního vlastnictví, práva z věcných břemen)
- cenné papíry (podle toho, zda jsou či nejsou obchodovány na regulovaném trhu);
- ostatní majetek (např. platební prostředky, vklady, podíly ve společnostech, pohledávky, závazky);
- podnik.

Oceňování podle zákona o účetnictví (§24 až §28)

Podle tohoto zákona jsou účetní jednotky povinny oceňovat majetek a závazky pro účely stanovené zákonem o účetnictví způsoby, které tento zákon stanoví, a to:

- ke dni uskutečnění účetního případu;
- ke konci rozvahového dne a k jinému dni, k němuž se účetní závěrka sestavuje.

Ocenění se zaznamenává v účetních knihách. Zákon stanoví pravidla pro ocenění souboru majetku, podniku apod., kdy tvoří více majetkových položek jeden celek, který slouží k jednotnému účelu. Předmětem ocenění jsou tyto zvláštní položky:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- hmotný majetek kromě zásob;
- hmotný majetek vytvořený vlastní činností ;
- zásoby;
- zásoby vytvořené vlastní činností ;
- peněžní prostředky a ceniny;
- podíly, cenné papíry a deriváty;
- pohledávky a závazky;
- nehmotný majetek s výjimkou pohledávek;
- nehmotný majetek vytvořený vlastní činností;
- příchovky zvířat;
- kulturní památky apod.;
- bezúplatně nabytý majetek;
- jiná aktiva a jiná pasiva.

Způsoby ocenění:

- pořizovací cenou;
- reprodukční pořizovací cenou;
- jmenovitou hodnotou;
- vlastními náklady;
- reálnou hodnotou (cenné papíry, deriváty, finanční zajištění apod, dále při přeměnách obchodních společností), za reálnou hodnotu se má tržní cena, ocenění kvalifikovaným odhadem nebo znaleckým posudkem.

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7400-182-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník : komentář*. In *Beckova edice komentované zákony*. 1. dotisk 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. 833 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-097-4.

Doporučené studijní zdroje:

Príslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak zákon o oceňování majetku a zákon o účetnictví v platném znění.

Otázky a úkoly

- 1) Vymezte předmět právní úpravy zákona o oceňování majetku.
- 2) Pro jaké účely je zákon o oceňování majetku používán.
- 3) Vymezte způsoby oceňování definované v zákoně o oceňování majetku.
- 4) Jaký majetek a služby jsou předmětem oceňování podle zákona o oceňování majetku.
- 5) K jakému okamžiku se oceňují aktiva a pasiva podle zákona o účetnictví.
- 6) Jakých metod pro ocenění používá zákon o účetnictví a jaké položky jsou předmětem ocenění podle zákona o účetnictví.

Úkoly k zamyšlení a diskuzi

- 1) Zamyslete se nad vztahem zákona o cenách a zákona o cenách a zákonem o oceňování majetku.
- 2) Zamyslete se nad tím, co tvoří jednotlivé položky podniku a jakými metodami by tyto položky měly být oceněny podle zákona o oceňování majetku a jakou metodou je oceňován podnik jako celek.

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

🔑 Klíč k řešení otázek:

1) až 6) Viz výklad v této kapitole a jiných kapitolách této opory

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Kapitola 13: Právní úprava oceňování podniku

Klíčové pojmy:

podnik, oceňování podniku, způsoby oceňování podniku

Cíle kapitoly:

- Vymezení právního rámce oceňování podniku,
- Vymezení základních způsobů oceňování podniku podle platného právního stavu,
- Způsoby oceňování podniku podle zákona o účetnictví.

Čas potřebný ke studiu kapitoly: 5 hodin

Výklad:

Kapitola pojednává o oceňování podniku coby věci hromadné, a to podle platného právního stavu s tím, že je vycházeno ze zákona o oceňování majetku a zákona o účetnictví.

Podnik je věcí hromadnou a tvoří jej soubor hmotných i nehmotných složek podnikání, složek osobních. K podniku náleží práva, věci a jiné majetkové hodnoty, které náleží podnikateli a slouží mu k provozování podniku. Vyžaduje se účelovost těchto položek ve vztahu k jejich povaze. Na poměry týkající se podniku se použijí ustanovení o věcech, tím nejsou dotčeny zvláštní právní předpisy (týkající se např. motorových vozidel, nemovitostí, práv k duševnímu vlastnictví).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

Cílem ocenění podniku je vyjádření jeho hodnoty peněžním ekvivalentem. Jak již bylo řečeno výše, ocenění a použitá metoda jsou odvozeny od účelu ocenění podniku a od subjektu, z jehož pohledu a hlediska je podnik oceňován. Teorie definuje tyto metody ocenění podniku:

- Tržní hodnotou (odhad ceny při prodeji mezi nezávislými podnikateli);
- Subjektivní hodnotou (investiční hodnota)-vliv očekávání investora (kupujícího);
- Objektivizovanou hodnotou (má jít o hodnotu typizovanou a přezkoumatelnou vycházející ze skutečného stavu podniku ke dni ocenění, budoucí výnosy se do ocenění zahrnují tehdy, je-li rozumné a pravděpodobné tyto předvídat a očekávat);
- Na základě tzv. komplexního přístupu (promítají se vlivy více metod ocenění a jejich zvážení a kombinací, obvykle se vychází z ceny maximální a minimální s ohledem na chování prodávajícího a kupujícího);
- Obvyklou cenou za podmínek uvedených v zákoně o oceňování majetku.

Pokud jde o skutečnou volbu metody, přichází do úvahy tyto:

- Metody výnosové (ekonomické přidané hodnoty, diskontovaného peněžního cash flow, kapitalizovaných čistých výnosů);
- Ocenění tržní hodnotou, která bere do úvahy situaci na trhu (tržní kapitalizace, srovnatelné podniky, případně srovnatelné transakce podniků);
- Metody ocenění majetku podniku (za použití účetní hodnoty, likvidační hodnoty, tržní hodnoty, používají se též metody tzv. substančních hodnot na principu úspory nákladů nebo na principu reprodukčních cen).

Při ocenění se počítá i s očekávanými budoucími příjmy. Pokud jde o dikci zákona o oceňování majetku, je třeba uvést následující:

- Problematiku řeší §24 citovaného zákona;
- Podnik se oceňuje součtem ocenění položek, které jej tvoří (toto platí i pro ocenění části podniku), s odečtem cen závazků;
- Zákon s odkazem na vyhlášku pak připouští též výnosový způsob ocenění v kombinaci se shora uvedenou metodou;
- Při použití výnosového způsobu se použije metoda diskontovaných budoucích čistých ročních výnosů podniku;

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- Je-li dohodnuta při prodeji podniku jiná cena, vychází se z této dohodnuté ceny, je-li tato cena vyšší než určená výše (rozdíl je cenou za dobrou pověst podniku).

Studijní materiály:

Základní literatura:

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7400-182-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník : komentář*. In *Beckova edice komentované zákony*. 1. dotisk 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. 833 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-097-4.

Doporučené studijní zdroje:

Příslušné obecně závazné právní předpisy citované v textu kapitoly, zejména pak zákon o oceňování majetku a zákon o účetnictví v platném znění.

Otázky a úkoly

- 1) Vymezte pojmy podnik a majetek.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace profesního vzdělávání ve vazbě na potřeby Jihočeského regionu
CZ .1.07/3.2.08/03.0035

- 2) Vymezte způsoby oceňování podniku a rozeberte, jaké metody ocenění jsou využívány pro jednotlivé účely ocenění majetku.
- 3) Za jakých okolností přichází do úvahy nutnost ocenit podnik.
- 4) Jak řeší ocenění podniku zákon o oceňování majetku.
- 5) Definujte výnosový způsob ocenění majetku a v jakých případech byste ho použili pro ocenění podniku.

🔑 Klíč k řešení otázek:

- 1) až 5) Viz výklad v této kapitole a jiných kapitolách této opory

Použitá literatura

BÍLEK, Stanislav. *Základy práva*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2013. 152 s

HARVÁNEK A KOL., *Teorie práva*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1998, ISBN 80-210-1791-0

ČEŠKOVÁ, M. a kol. *Základy práva*, Praha: VŠE, 2004, ISBN 80-245-0344-1

ŠÍMA, A. a kol. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*, 5. Doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. BECK, 2002, ISBN 80-7179-668-1

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.

MAREK, Karel. *Smluvní obchodní právo*. Brno, 2008. ISBN 978-80-7400-182-6.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník : komentář*. In *Beckova edice komentované zákony*. 1. dotisk 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 1994. 833 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-7179-097-4.